

NOTAM

DE NORSKE TAMIENES RØST

Den tsunami-rammede tamilske nasjonen takker Norge for medmenneskelig støtte og hjelp

En stor takk til dere Kari og Ola!

En tapt mulighet for fred i Sri Lanka?

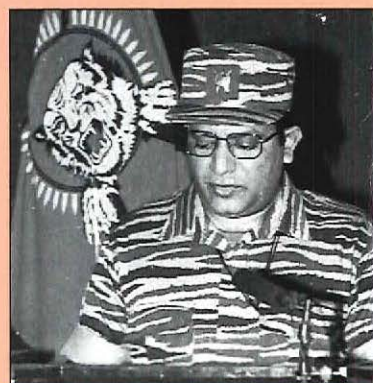
«Muligheten som eksisterte for å gå fra nødhjelp til en revitalisert fredsprosess synes allerede å være tapt»

sier Kristian Stokke fra Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo

Innhold

Leder	01
100 år med uavhengighet	02
Den farlige freden	05
En samtale med LTTEs politiske leder S.P Tamilselvan	07
Krig og buddhisme på Sri Lanka	11
Stunden da bølgen kom	14
Refleksjoner av to tsunamier	15
En stor takk til Norges befolkning	17
Før flodbølgen – tamilenes helsetjeneste	20
Helseleir i påskehelgen	22
En nær opplevelse etter Tsunami	25
En tapt mulighet for fred i Sri Lanka?	27
En samfunnsengasjert mann fra Tromsø	29
Tsunamiens konsekvenser i Sri Lanka	30
Med folket! Til Folket!	31
Kvinner og barn uten beskyttelse	33
Bokanmeldelese	35
Maktbalansen -Oppskriften til en rettferdig fred på Sri Lanka	39
Svar fra statssekretær Leiv Lunde	42

05»

«11

25»

«29

NOTAM

De norske tamilenes røst

Mai 2005

Redaktør:

Roojan Sivarajah

Design & Layout:

PANA I

Trykk:

M.Seyfarth Trykkeri AS

Utgitt av:

Det tamilske samordningsutvalget

Postboks 1699, Vikka

0110 Oslo

Tlf. 22 35 09 80

Faks 22 38 10 40

e-mail tcc@broadpark.no

Flodbølgeofrene i politisk spill

Spesialutsending Erik Solheim er i skrivende stund på et femdagers besøk på Sri Lanka hvor han nok en gang skal forsøke å få i gang de fastlåste forhandlingene mellom regjeringen og de tamilske tigrene, LTTE. Målet hans denne gang er å få til et samarbeid om distribusjon av nødhjelp etter flodbølgekatastrofen.

Flodbølgen som raserte Sri Lanka annen juledag gjorde ingen forskjell mellom folkegruppene på Sri Lanka. Flere hundre tusen mennesker har mistet sine hus og sitt levebrød og står fortsatt tomhendt under himmelen.

En betydelig stor andel av ofrene bor i områder kontrollert av LTTE i nord og på østkysten. Dette er område som har vært under deres kontroll med godt utbygget infrastruktur lenge. Utenlandske nødhjelpsarbeidere og journalister berømmer måten nødhjelpsarbeidet ble håndtert i dette området umiddelbart etter katastrofen.

Et verdig liv for ofrene er ikke bare forbundet med tunge byråkratiske hindringer i landet. Men det er også blitt gjenstand for høyt politisk spill. JVP, den marxistiske regjeringspartneren motsetter seg en hver form for samarbeid med LTTE i spørsmålet om distribusjon av internasjonal hjelp. JVP og andre buddhistiske nasjonalister har ofte brent det norske flagg for å vise deres motstand mot «nykolonialismens forsøk på å dele landet». Denne regjeringspartneren har også vært krass i sin kritikk av vestlige hjelpeorganisasjoner. Sentrale ledere har bedt utenlandske hjelpeorganisasjoner om å forlate landet. Dette er JVPs kalkuleerte forsøk på å sitte i førersetet til singalesiske sjåvinistiske elementer.

Våpenhvilen mellom LTTE og regjeringen har holdt i over tre år nå. Regjeringen innrømmer at en betydelig andel av de tamilske områdene er under LTTEs kontroll. Det er derfor legitimt av LTTE å kreve at de må være med på samarbeid om distribusjon av internasjonal hjelp.

Det er underlig at selv denne nasjonale katastrofen ikke har vært en øyeåpner for de ekstreme kreftene i den singalesiske regjeringen i sør.

Kegjeringen overtar Styret.

Unionen erklæret oppløst.

En Prins af Huset Bernadotte ønskes til Konge.

„Akta dig, blinda stul,” sa’ bror Pelle.
Pannan du stångar blågul mot fjello.”

„Tusan, så ondt det gjør i min skalle!
Djåkta så den var hård,” sa’ bror Kalle.

Bildene hentet fra Nasjonalbibliotekets nettside

100 år med uavhengighet

Vi, tamilar gratulerer Noreg med hundreårsdagen, og håper på at vi sjølve vil få moglegheita til å feire ein slik dag, i dei komande åra!

Læraren min nikka på hovudet og spurde meg igjen:
«Kva er det som får deg til å tru at tamilane på Sri Lanka vil få sjølvstyre?»

«Det same som fekk nordmenn til tru og håpe på at dei ville få eit eige og sjølvstendig land.» svarte eg stolt.
Han nikka nok ein gong på hovudet og smilte.

1 4. Januar 1814, måtte kong Fredrik 6. gi frå seg Noreg til kongen av Sverige. Det 434 år lange unionsfelleskapet mellom Danmark og Noreg var slutt. Sjølv om det var dette året Noreg fekk si eiga grunnlov, hadde Sverige førebudd seg til krig mot Noreg. Noreg med sine 30 000 dårleg utrusta soldatar hadde ingen sjans mot dei 40 000 – 50 000 krigstrena svenske soldatane. Felttoget varte i snaue to veker, og sjølv om der var kampvilje, trekte Kristian Fredrik (norske kongen) dei norske styrkane tilbake. Men i staden for å halde fram stansa Karl Johan (svenske kongen) framrykkinga, og innleidde forhandlingar. Og same året den 14. august, vart det underskrive våpenkvile i Moss. Avtalen slo fast at den norske kongen skulle forlate landet, og overgi landet til svenske kongen.

I 1905 reiv Noreg seg laus frå Sverige, og spørsmålet då var kva statsform Noreg skulle ha. Det blei klargjort under ein folkeavstemming, då fleirtalet heller ville ha kongedøme, enn republikk.

I år er det hundre år sidan unionen mellom Noreg og Sverige blei oppløyst med fredelege midlar. Dermed er det også snart hundre år sidan Noreg blei ein *verdsborgar* med ein eigen stemme i det internasjonale samfunnet.

Noregs historie kan på mange måtar samanliknast med Sri Lankas. Per i dag er Sri Lanka i eit stadium Noreg var, for ca 200 år sidan, altså då Noreg skreiv under ein våpenkvile med Sverige.

Den 23. Februar 2002 blei det annonsert av Noregs utanriksminister at Sri Lankas regjering og LTTE hadde inngått ein våpenkvile. Og i år har det gått akkurat 3 år.

Men på Sri Lanka har det vore mange fredsforøk opp gjennom tidane, heilt frå 1948 og til no i dag, men uheldigvis har ingen av desse vorte vellykka. Og den fredsprosessen som går føre seg i dag, heng også i ein tynn tråd, og kan vere i ferd med å stoppe opp når som helst.

Dømer på tidligare forsøk; Bandaranayke – Chelvanayakam pakten, i 1957. Som blei underskrive av statsminister

Bandaranayke, og den tamilske ledaren Chelvanayakam, for å få ei løysing på dei tamilske problema. Men dessverre varte ikkje pakta i eitt år eingong. Og heile 8 år seinare etter opphevelsen av Bandaranayke – Chelvanayakam pakta, blei ho reproduisert, med nokre få endringar (1965). Denne gongen Senenayake – Chelvanayakam pakta. Men dessverre møtte dei den same skjebnen som førre gang det hadde blitt prøvd å settast i verk. Men det heile vart eit fiasko då IPKF satt føtene sine på Sri Lanka i 1987, for å sikre freden mellom LTTE og regjeringsstyrkane. Rajiv Gandhi (Indias statsminister) og J. R. Jayewardane (Sri Lankas president) skreiv under på ein fredsavtale utan LTTEs samtykke.

LTTE meinte at avtala tok mest omsyn til India sine geopolitiske interessar og at det var misbruk av tamilane si tillit til India. 100 000 indiske soldatar blei sendt til dei nordlige og austlege delane av Sri Lanka. Krigen mellom dei indiske styrkane (IPKF) og LTTE braut ut etter at IPKF overlevte 11 viktige leddarar av LTTE til den Sri Lankesiske regjerings hæren. Krigen mellom IPKF og LTTE kosta også mange liv. Men det var ikkje berre en krig mellom LTTE og IPKF, men IPKF forgreip seg på tamilane. Fleire tusen tamilske kvinner blei voldtekne, og hus blei rana og plyndra av desse såkalla fredsbevarande styrkane. Oppimot 5000 uskyldige tamilar

A man who takes away another man's freedom is a prisoner of hatred. He's locked behind the bars of prejudice and narrow mindness. I am not truly free if i am taking away someone else's freedom, just as surely as i am not free when my freedom is taken away from me.

-Nelson Mandela

vart drepne av IPKF sitt misforståtte eventyr. Etter kvart fekk IPKF kjælenamnet *Indian peace killing force*.

Dette er berre tre av mange utallige forsøk som ein har prøvd å få til for at tamilane skal få leve i eit rettferdig og fredfullt land.

I år 2002 kom Noreg inn i biletet. Sidan Noreg låg i skuggen av Danmark frå 1380 til 1814, veit nordmenn kor forferdeleg det er å leve i undertrykking i sitt eige land. Dansk vart innført som det einaste offisielle skriftspråket, og språket er kanskje det viktigaste som kjenneteiknar eit folk, og når eit folk ikkje får løyve til å skrive eller snakke sitt eige morsmål, vil identiteten til det folket forsvinne. Nordmenn fekk heller ikkje ha sitt eige flagg, eller sin eigen konge. Både eit flagg å og ein konge spelar ei stor rolle til eit lands identitet. Og slik har tamilane på Sri Lanka hatt det. Då Bandaranayke kom til makta i 1956, innførte han singalesisk til det einaste offisielle språket i landet. Seinare vart flagget, riksvåpenet, og landets namn endra, frå Ceylon til Sri Lanka.

Og takket være norsk mekling har Sri Lanka hatt våpenkvile i heile 3 år, sjølv om regjeringa aldri har vist særleg stor interesse for å samarbeide, men hadde det berre vore nok med det. Regjeringa har sabotert alle fredsforhandlingane som har vorte sett i gong, men LTTE har ikkje villa gi slepp på håpet på ei fredeleg løysing, og har derfor strekt seg langt, for å få det tamilane har lengta etter.

Er våpenkvila ein introduksjonsperiode, for den etterlengta freden, eller berre ei lita pause før regjeringa er opprusta og klare til nok ein epoke med blodig nedslaktning og tap av uskuldige menneske?

Sjølv om vi tamilar vil leve saman med singalesarane i eitt rike, vil ikkje den singalesiske majoriteten det. Tamilane har blitt sett på som ein mindre og verdiløus folkerase, og singalesarane sjalusi og pessimisme ovafor det tamilske folket har auka sidan tamilane viste ein enorm utvikling etter å ha blitt sjølvstendig i 1948. Teknologisk og faglig sett utvikla tamilane seg raskt. Dette vekte stor oppsikt i landet, som førte til eit underfundig undertrykkelse. Dette blei ført av staten og gjekk ut på at alle dei tradisjonelle tamilske stadane skulle koloniserast, på

den måten at singalesarane busette seg på tamilske områder, og med tida skulle gjere landet om til ein singalesisk majoritet.

Det var slik Nelson Mandela forklarte kor viktig det er for eitt menneske å få leve i fridom. Og den som tar eitt menneskets fridom, vil sjølv leve i undertrykking! Tamilane vil ikkje at singalesarane skal leve i undertrykking, vi ønsker berre å få leve fritt, og bli behandla rettferdig på lik linje med andre folkegrupper. Om det kan skje ved at vi får eit eige land eller om det verkeleg kan praktisserast ved å leve saman i eitt rike, spelar for såvidt inga rolle, så lenge vi får den fridomen vi har lengta etter.

Kvar gong tamilane har prøvd å sette i gong ei fredsforhandling, har forsøket gått i vasken på grunn av lite samarbeidslust frå singalesarane og regjeringa.

Dersom tamilane skal få den etterlengta freden dei har brent for, må dei få leve i eit land der dei er sjølvbestemmande, og ikkje under trykk frå andre folkegrupper. Og når den dagen kjem skal vi tamilane feire ein hundreårsmarkering, slik det vert gjort i Noreg i år. Om den dagen vi skillast frå singalesarane er i dag, i morgon, om eitt år eller om hundre år, har ingenting å seie. For vi veit at ein slik dag vil kome, og til den tid vil vi kjempe for våre rettigheter, slik Noreg gjorde!

I historietimen spurde læraren min meg: *«Jeswanth, har du trua på at dykk tamilar vil få sjølvstyre?»*

«Ja, sjølvstyre» svarte eg til han.

Læraren min nikka på hovudet og spurde meg igjen: *«Kva er det som får deg til å tru at tamilane på Sri Lanka vil få sjølvstyre?»*

«Det same som fekk nordmenn til tru og håpe på at dei ville få eit eige og sjølvstendig land.» svarte eg stolt. Han nikka nok ein gong på hovudet og smilte.

Vi, tamilar gratulerer Noreg med hundreårsdagen, og håper på at vi sjølve vil få moglegheita til å feire ein slik dag, i dei komande åra! •

Av **Jeswanth Pushparajah**

På frontlinjen mellom regjeringshæren og de tamilske tigrene, LTTE, har våpnene vært stille lenge. Våpenhvilen som har vart i over tre år nå, hylles som en suksess. Men at den har vart lenge uten dialog, bør bekymre noen.

Den farlige freden

Det umiddelbare spørsmålet på Sri Lanka rett etter flodbølgen annen juledag, var om den nasjonale katastrofen ville bringe regjeringen og de tamilske tigrene, LTTE,

nærmere hverandre. I sorg legger man stridsøksen til side og vil videre i livet. De fleste diplomater i landet var av den oppfatning at denne katastrofen ville bidra til forsoning. Nå,

fire måneder etter tragedien, fortsetter Erik Solheim og UD-folk sin skytteltrafikk mellom partene. Ikke for å bringe dem til forhandlingsbordet igjen, men for å få til en mekanisme til fordeling av utenlandsk hjelp til flodbølgerammede områder i landet. I mens venter titusenvise av ofre på hjelp i et land som allerede fra før hadde hundretusener internfordrevne flyktninger etter 20 år med krig.

Nært et sammenbrudd

Helt siden våpenhvileavtalen mellom regjeringen og LTTE ble kunngjort i Oslo i februar 2002, har den vært farlig nær et sammenbrudd flere ganger. Våpenhvileavtalen er det eneste fremskrittet siden 2002. Avtalen ble hyllet fordi den satte en stopper for langvarig krig som har krevd mer enn 65.000 mennesker, hovedsakelig sivile.

Den midlertidige våpenhvilen som fortsatt holder stand, kan ikke tas for gitt. Det viktigste positive trekk ved denne våpenhvilen er at den har eksistert så pass lenge. Dette til tross for alvorlige episoder, som for eksempel at lederen for LTTEs politiske fløyen i øst, ble skutt ned sammen med seks andre. Det er også like viktig å påpeke at denne våpenhvilen ikke har produsert noe. Våpnene er stilnet, men det pekes over grensepostene. Hverdag som går uten at våpenhvilen blir gjort om til konstruktiv dialog, er et skritt nærmere en konfrontasjon.

Press mot tigrene

SLMN, de norsklede fredsobservatørene har fått mange klager på våpenhvilebrudd fra begge sider. De alvorligste klagene kommer fra LTTE, hvor regjeringsstyrker blir beskyldt for å drive en skjult krig ved hjelp av paramilitære enheter. En utbryterkommandant fra LTTE blir ifølge tamilsk media utnyttet i denne krigen. Men enkelthendelser vil ikke nødvendigvis bidra til åpen krig. Det finnes to konvensjonelle styrker på begge sider som vil handle etter ordre fra sentralledelse. Men slike episoder bidrar til at fredsprosessen står i stampe.

I følge våpenhvileavtalen burde regjeringen ha tillatt de intern-drevne flyktninger tilbake å vende tilbake til sine hus og hjem. De bor fortsatt i provisoriske leire. Veldig mange av dem ble rammet for andre gang av naturens vrede annen juledag i fjor. LTTE har utviklet administrative enheter i områdene de kontrollerer og fikk ros for sin håndtering av nødhjelpsarbeidet i dagene etter flodbølgen. Men de får kritikk fra tamiler som bor i regjeringskontrollerte områder. LTTE har lovet normalisering til folk som har opplevd militærets nærvær på sine gatehjørner. Presset mot LTTE for at den tre år lange våpenhvilen ikke har gitt dem nevneverdige fordeler er merkbart. Takket

være den treår lange våpenhvilen det regjeringskontrollerte singalesiske sør opplever vekst i den private sektoren og en fredelig tilværelse. Våpenhvilen har i imidlertid ikke klart å produsere noe positivt for tamiler i nord og øst, etter langvarig krig og okkupasjon.

Hyklerske motstandere

Forsøk på å danne en interim administrasjon under ledelse av LTTE blir blokkert av ekstreme krefter blant singalesere. Argumentet de fremsetter er at det er i strid med landets konstitusjon. De som kjenner innholdet av våpenhvileavtalen, vil uten tvil si at den også er i strid med landets konstitusjon. På denne måten er det hyklersk av disse motstanderne å godta en våpenhvile, men ikke en interim administrasjon.

LTTE ble varslet av en del tamiler om at våpenhvilen er en felle fra regjeringens side for å kjøpe tid slik at organisasjonen blir svakere militært. Det er en kjensgjerning at en organisasjon som ikke kan skape tilstrekkelig endring i livet til folk i nød, vil miste fotfeste. Dette er teorien til de som advarte LTTE mot å gå i fredsellen.

Interimstyre viktig

Forhandlingene har stått i stampe lenge, og det er ikke en ønsket situasjon for noen av partene. Regjeringen trenger økonomisk støtte fra utlandet, men ingen land vil bidra med penger før det er bevegelse i fredsprosessen. LTTE har i fredstid utviklet solide infrastrukturer til å drive et sivilstyre. Men de trenger politisk myndighet og anerkjennelse fra omverdenen. En hver som ønsker å utvikle en organisasjon med sterkt militært preg til et sivilt styre, må støtte LTTEs krav om interimadministrasjon før politiske samtaler tar til. Den marxistiske regjeringspartneren til president Chandrika Kumaratunga, JVP, vil ikke ha noe med LTTE å gjøre. Det er tydelig at presidentens regjerings partner spiller på strengene til ekstremister-som er i flertall- i sør. Presidenten bruker også JVP som et argument for sin begrensede handlefrihet for alt det er verdt.

Alt i alt kan fred og forsoning kun skapes hvis regjeringen er villig til å innse at de må inkludere LTTE i maktfordelingen i landet. Det er tankevekkende at det singalesiske sør ikke er villig til å inngå et nødvendig samarbeid med LTTE i en prekær situasjon som etter flodbølgen. Da må det ringe noen bjeller hos dem som driver fredsdiplomati i landet. Krig er i manges øyne fortsatt et alternativ på Sri Lanka.

Av **Rajan Chelliah**

En samtale med LTTEs
politiske leder
S.P Tamilselvan

Tamilene er en nasjon med rett til selvbestemmelse

Det tamilske folket har et eget språk, egen historie, egen kultur og geografiske tydelig de markerte tradisjonelle landområder. Som en folkegruppe med ovennevnte særegenskaper har vi retten til å bestemme vår egen politiske skjebne basert på selvbestemmelsesrett som er en internasjonal folkerett.

- Det er de tamilske områder som gjennom 30 år ble utsatt for krig som også ble rammet av tsunamien på Sri Lanka. Den internasjonale hjelpen som kom til Colombo ble hindret i å nå til de tamilske områder gjennom restriksjoner, hindringer og blokkeringer, sier LTTEs politiske leder S.P Tamilselvan

- Mitt besøk til Norge er et ledd i å forklare situasjonen til andre land, slik at våre områder kan få hjelp, sier han.

Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE) kjemper for selvbestemmelsesrett for tamilene på Sri Lanka. Tamilene som bor på den tradisjonelle nordøstlige delen av øya gjør krav på sine tradisjonelle områder som sitt hjemland. Tamilene er en nasjon med rett til selvbestemmelse. Gjennom årtier har tamilene vært undertrykt av det Sri Lankeiske statsapparatet som er valgt av singalesisk majoritet. Siden 1980-tallet har tamilene ledet an en væpnet kamp med krav om en selvstendig stat **Tamil Eelam**.

Norge, med Erik Solheim i spissen ble invitert av begge parter til å tilrettelegge i fredsprosessen. Våren 2002 kunngjorde frigjøringsstigrene en ensidig våpenhvile. Selv om våpnene har stanset i å skyte er det heller ingen fred i landet. En slik situasjon som betegnes som verken ikke-krig eller ikke-fred, ble videre komplisert etter at tsunaimen rammet landet.

Det er første gang, en nøytral tredjepart, Norge, fungerer som tilrettelegger i fredsprosessen.

Med Norges tilretteleggelse av fredsprosessen har konflikten i landet fått internasjonalt fokus. Den "diplomatiske" krigen blir dermed ført utenfor landets grenser.

Frigjøringsstigrenes delegasjon foretar i disse dager en diplomatisk rundreise til en rekke land i Europa. Delegasjonen holdt en pressekonferanse 11.mars på Hotell Continental i Oslo. Her bringer vi et eksklusivt intervju med tamil tigrenes politiske leder S.P Tamilselvan. Intervjuet ble opprinnelig foretatt på tamilsk og oversatt til norsk.

Kan du utdype det politiske fundamentet i tamilenes sak?

Øya Sri Lanka har vært tamilenes hjemland siden forhistorisk periode. På flere tusen år har tamilske kongedømmer eksistert i vårt hjemland inntil portugisere koloniserte og okkuperte de tamilske områdene. Dette bekreftes av historikere som viser til arkeologiske funn. Det tamilske folket har et eget språk, egen historie, egen kultur og geografiske tydelig de markerte tradisjonelle landområder. Som en folkegruppe med ovennevnte

særegenskaper har vi retten til å bestemme vår egen politiske skjebne basert på selvbestemmelsesrett som er en internasjonal folkerett. I tillegg har den tamilske befolkningen gitt en klar mandat ved valget i 1977 for en suveren stat for tamiler. Det er disse faktorene som danner fundamentet for vår kamp. Nordmenn kjempet for sin frihet mot okkupasjonsmakt under den andre verdens krig. På samme kjemper vi også mot singalesisk okkupasjon. Vår frihetskamp, under ledelse av vår nasjonal leder, Veluppillai Pirabakaran, blir fremmet på en effektiv måte.

Tamiler i hjemlandet og i eksil støtter vår kamp aktivt. LTTE ble anerkjent som enestående legitime representant for den tamilske saken ved valget i april i fjor der over 90 % av tamilene ga enstemmig sin mandat for LTTE.

Hva er tamilenes oppfatning om konstitusjonen på Sri Lanka?

Da engelskmennene forlot Sri Lanka, fikk singalesisk majoriteten styringen over tamilske områder. Singalesiske politikere feilet drastisk i å være inkluderende. Det er viktig å påpeke at konstitusjonen ikke fikk støtte eller anerkjennelse fra tamiler. Den politiske strukturen hadde som mål å favorisere de singalesiske områdene sosialt, økonomisk og politisk. Gang på gang viste tamilene ikke-voldelig motstand og protest mot denne uretten, uten at dette førte fram.

Våpenhvilen har vedvart i over tre år til tross for mange hindringer. Tror du tilstedeværelse av en tredjepart, det vil si Norge, i fredsprosessen er årsaken til at våpenhvilen forsetter?

Norge har vært tålmodig, og jobbet nøytralt og strategisk med det formål å løse konflikt på en fredelig og rettferdig måte. Sri Lankeiske soldater har opptrådt seg med den hensikt å ødelegge nordmenns engasjement på konflikten. Våpenhvileavtalen blir ikke oppfylt i sin helhet, og regjeringen er blitt kraftig forsinket med å oppfylle sin del av avtalen. Flere provoserende handlinger fra regjeringshæren og forberedelser til krig er derimot et faktum i dag. Vi har vært svært tålmodige til tross for dette, er forsiktige og samarbeider med Norges initiativ til å tilrettelegge i fredsprosessen.

En fells mekanisme bør opprettes raskt slik at de tsunami rammede tamiler kan få hurtigere internasjonal bistand, og regjeringen må bistå i dette arbeidet. Disse tiltakene må settes i gang uten noe forsinkelse, og regjeringen må gjenopprette den tapte tilliten. Det er da våpenhvilen kan fortsette over tid.

Norge har vært tålmodig, og jobbet nøytralt og strategisk med det formål å løse konflikt på en fredelig og rettferdig måte. Sri Lankeiske soldater har opptrådt seg med den hensikt å ødelegge nordmenns engasjement på konflikten. Våpenhvileavtalen blir ikke oppfylt i sin helhet, og regjeringen er blitt kraftig forsinket med å oppfylle sin del av avtalen. Flere provoserende handlinger fra regjeringshæren og forberedelser til krig er derimot et faktum i dag. Vi har vært svært tålmodige til tross for dette, er forsiktige og samarbeider med Norges initiativ til å tilrettelegge i fredsprosessen.

Norges anklages av singalesiske ekstremister for å støtte tamiler, hva mener du om dette?

Allerede fra den tiden da Norge involverte seg i konflikten på øya har slike feilaktige anklager blitt framsatt av singalesiske ekstremister. Disse ekstremistene har alltid opponert ethvert forsøk på å løse konflikten på rettferdige måter. Deres tidligere handlinger og politiske standpunkter har uten tvil forsterket konflikten til det nivået den er kommet til i dag. Disse ønsker et partisk megler som indirekte påtvinger en singalesisk sjåvinistisk agenda på tamiler på deres premisser. Derfor søker disse kreftene å svekke Norges rolle.

I de tamilske områdene som er kontrollert av tigrene har dere etablert egne administrative infrastrukturen over flere år. Hva mener singalesere og verdenssamfunnet om dette?

En undertrykkende krig ble rettet mot tamiler, sammen med økonomisk blokade av de tamilske områdene. Ved å skape en helt lovløs tilstand og kaos prøvde de å bringe uorden i det sosiale livet. Den singalesiske regjeringen prøvde systematisk å utrydde tamilene. Det er i denne situasjon vår nasjonale leder, med sine langsiktige visjoner, etablerte administrative infrastrukturen. Denne sivile administrasjonen med harmoni, fred og rettferdighet fungerer i praksis og holder på bli en realitet på vår jord. Egen politi- og rettsvesen er velfungerende, og det er merkelig at det tamilske folket står bak disse aktivitetene. Aktivitetene til de kvinnelige frigjøringsstigrene er også viktig. De rettigheter og frihet som kvinnebevegelsen verden over har tilegnet seg gjennom kamp, debatter og revolusjon gjennom flere hundre år, har de tamilske kvinnelige forkjempere skaffet til veie på kort tid for tamilske kvinner. Likeverd mellom kjønn er i dag framtreddende i vårt samfunn.

Det ble også dannet humanitær organisasjon som North East secretary for Human Rights (NESOHR) i nordøst området

for å øke bevisstheten og respekten for menneskerettighetene. Vår handlekraft og hurtigheten i hjelpearbeidet da tsunamien rammet deler av våre områder er blitt bemerket av internasjonale medier og verdensledere.

Tigrene er blitt kritisert for rekruttering av barnesoldater. Du har nylig uttalt at dette er blåst opp kraftig og overeksponert. Kan du fortelle litt om bakgrunnen for dette?

Vår ledelse er fast bestemt på å ikke rekruttere mindreårige til organisasjonen. De mindreårige som oppsøker oss for å bli med oss blir gjenforent med deres foreldre. Vi kjemper denne blodige kampen for å sikre vårt folk også inkludert barna, de rettigheter, trygghet og et verdig liv de har krav på. Det er nettopp vi som bryr oss om barnas framtid. Under de sterke krigsomstendighetene og i nåværende tid med fred, har vår nasjonal leder satt i gang en rekke aktiviteter og tiltak for å bedre levekårene for den unge generasjonen. Utenlandske representanter som besøkte tamilske områder kjenner til dette. Også norske representanter, som utenriksministeren og fredsmegleren, har selv besøkt de tiltakene og barnehjemmene som finnes i dag.

Selv om dette er fakta, fortsetter den singalesiske regjeringen å anklage oss på feilaktig grunnlag. Dette må kalles et forsøk på politisk lureri. Fakta er at den situasjonen barna er i er et resultat av regjeringens 50 års undertrykkende holdning og 30 års krig rettet mot tamiler. Ingen kan benekte dette. Den singalesiske regjeringens politikk undertrykker mennesker basert på etnisk tilhørighet, og helt siden Sri Lanka ble uavhengig ble de tamilske områdene tilsidesatt når det gjaldt byutvikling og rehabiliteringsarbeid. De regjeringer som fikk makt har, gjennom å ha intensivert krigen mot tamiler, innført økonomisk blokade og restriksjoner på fiske og landbruk, hemmet den sosiale og økonomiske utviklingen til vårt folk og våre barn. I

tillegg ble boområder og skoler bombardert der barn ble drept, og flere tusen ble hjelpeløs. På denne måten ble tamilske barn, direkte og indirekte drept i store antall, og for å skjule de kriminelle handlingene har regjeringen kontinuerlig fra tid til annen fremsatt grunnløse anklager. Disse påstandene har uten tvil politiske motiver, og det er nemlig å hindre den anerkjennelsen som vår organisasjon høster på internasjonalt nivå og for å sverte rykte og ryet.

Nåværende situasjon: Mener du at bistandsarbeidet etter tsunamien politiseres?

Allerede like etter tsunamien rammet våre områder har den singalesiske regjeringen gjort tsunamien til en politisk sak. Det er de tamilske områder som gjennom 30 år ble utsatt for krig som også ble rammet av tsunamien. Den internasjonale hjelpen som kom til Colombo ble hindret i å nå til de tamilske områder gjennom restriksjoner, hindringer og blokkeringer.

Også nå prøver regjeringen med vilje å forsinke etableringen av et felles mekanisme for å fordele bistandshjelpen. Vi har i dag, etter nærmere undersøkelser, formidlet vår akseptanse av planene som Norge har foreslått. Men regjeringen har enda ikke kommentert forslaget fra Norge og forsinke prosessen. Humanitære katastrofen som oppstod som følge av tsunamien er blitt en del av den undertrykkende politikken til den singalesiske regjeringen. Med hensyn til den humanitære hjelpen tamilene trengte, har vi til tross for det politiske spillet, gitt etter maksimalt for regjeringen slik at det blir etablert en felles administrasjon for å fordele bistand. Den singalesiske regjeringen nekter fortsatt å være med på denne felles administrasjonen. Derfor har våre områder enda ikke fått internasjonal bistand. Mitt besøk til Norge er et ledd i å forklare situasjonen til andre land, slik at våre områder kan få hjelp.

På hvilken måte forventer du at de europeiske landene kan bidra til at tamiler får en rettferdig løsning?

De europeiske landene kan utøve press regjeringen på Sri Lanka til å implementere alle punktene i våpenhvileavtalen. De kan også press regjeringen slik at den felles mekanisme for etter-tsunami rekonstruksjon som blir etablert for å få til fredssituasjon og normaltilstand. Og de europeiske landene må fortsette å bidra med hjelp. Dette er forventningene fra vårt folk på dette tidspunktet•

Av **Majoran Vivekananthan** Fra «Utrop» den 06.04.2005

T e r r o r i s t e r

«De» brente
våre hus.
«De» knekte
våre gjerdet.
Knuste
skoler og kirker.
Drepte
våre slektninger,
hånte
vårt språk,
erobret vår jord.
Kidnappet unge kvinner
og gravla,
smadret
små barn.
Jaget oss på flukt,
tok livene.
På vårt eget land
lot de tårer og blod
renne over.
De kjørte båt på den.
Svømte i den.
Skaut med gevær.
Kastet artilleri.
Bombet med fly.
Slo til også på havet.
Angrep også i drømmer.
Bare for å utslette
puttet de Eeela tamiler
i brann og brente.
Tråkket .
Med kriger.
En kan drepe ei ku
I selvforsvar.
Det er rettferdighet...

Vi nådde grensen!
Viste motstand mot «dem».
Da samlet
verden seg
og sa om oss:
«Terrorister»

«De» Den Sri Lankeiske regjeringshæren.

Skrevet av Veera
(Oversatt av Patrick Anton)

Krig og buddhisme på Sri Lanka – en motsetning?

Den mer enn tjue år lange borgerkrigen på Sri Lanka har kostet mer enn 60 000 menneskeliv. Borgerkrigen står mellom den singalesisk regjeringen på den ene siden og de tamilske tigrene (LTTE - Liberation Tigers of Tamil Eelam) på den andre. Den største delen av øyas befolkning er singalesiske buddhister, mens flesteparten av tamilene er hinduer. Det er ikke en religiøs konflikt, men buddhismen spiller en helt avgjørende rolle for singalesisk nasjonalisme.

For mange vil begrepene «buddhisme» og «vold» representere motsetninger. Både i Vesten og i ulike buddhistiske kulturer blir semittiske religioner, særlig islam og kristendommen, ofte konstruerte som voldelige religioner, mens budd-hismen blir definert som en utelukkende fredelig, og ofte passiv, religion. En viktig årsak til dette er buddhismens grunnleggende tanke om ikke-vold (a-himsa). Tanken er at vold mot ethvert vesen som befinner seg i gjenfødelsens hjul, produserer dårlig karma for den personen som utøver volden. Likevel vet vi at svært voldelig konflikter finner sted i buddhistiske land. Det er derfor naturlig å spørre seg: Hvis kjernebudskapet i buddhismen er nestekjærlighet og ikke-vold, hvorfor utøves det så mye vold i buddhistiske samfunn som Burma eller Sri Lanka? Målet med denne artikkelen er å belyse forholdet mellom vold og buddhisme, med et spesielt blikk på Sri Lanka.

Buddhistisk hellig krig?

Med utgangspunkt i buddhismens tekster om ikke-vold er det nærliggende å tolke vold utført av buddhister som et avvik fra den buddhistiske læren. En slik tolkning er imidlertid i beste fall unyansert, fordi en del buddhister rettferdiggjør sin bruk av vold nettopp med henvisning til både de hellige tekstene og den buddhistiske tradisjonen. Buddhismens hellige skrifter, som består av tusenvis av tekster på mange ulike språk, inneholder faktisk en rekke historier om krig og om vold, og voldelige metaforer brukes flittig. For eksempel er Buddha ofte omkranset av hærstyrker, og Buddha erobret hat, uvitenhet og grådighet. I en svært sentral tekst fortelles det om en rettferdig buddhistisk konge som flankeres av væpnede styrker. En tolkning av denne teksten er at i visse tilfeller må selv en god buddhistisk konge ty til vold for å forsvare seg og buddhismen. Andre tolkninger vektlegger at teksten må forstås metaforisk og at hovedbudskapet er hvordan vold oppstår og ikke minst om hvordan volden kan opphøre gjennom rett innsikt. Den samme teksten brukes altså til å forsvare svært ulike standpunkt. Videre finner man også i den buddhistiske tradisjonen begrepet «religiøs» eller «rettferdig krig» (dharma yuddhaya), men som i de kristne og muslimske tradisjonene er dette et svært flertydig begrep. Det peker både mot en metaforisk krig, altså en indre, hellig strid, og mot en reell krig. Det er derfor helt sentralt å forstå den politiske og sosiale konteksten hellige tekster eller religiøse begreper brukes og forstås i, og hvilken betydning de eventuelt har for dagens konfliktsituasjoner.

Buddhistisk «rettferdig krig» i dagens Sri Lanka

Den mer enn tjue år lange borgerkrigen på Sri Lanka har kostet mer enn 60 000 menneskeliv. Borgerkrigen står mellom

den singalesisk regjeringen på den ene siden og de tamilske tigrene (LTTE - Liberation Tigers of Tamil Eelam) på den andre. Den største delen av øyas befolkning er singalesiske buddhister, mens flesteparten av tamilene er hinduer. Det er ikke en religiøs konflikt, men buddhismen spiller en helt avgjørende rolle for singalesisk nasjonalisme.

Hellig land

Sentralt i den buddhistiske tradisjonen på Sri Lanka er ideen om Sri Lanka som et hellig, buddhistisk land. I følge tradisjonen ble det gitt av Buddha til singaleserne for at de skulle passe på Buddhas lære. Videre sier tradisjonen at Buddha besøkte Sri Lanka tre ganger på mirakuløst vis, og de stedene han skal ha besøkt har en helt spesiell status. Noen av disse stedene befinner seg innenfor det geografiske området som tamilene anser for å være deres tradisjonelle områder. En føderal løsning har flere ganger vært fremmet som en mulig løsning på konflikten, der tamilene vil få regionalt selvstyre over områdene nord og øst. De fleste buddhistene bor i sør og vest, og de frykter at et tamilsk selvstyre vil føre til at de ikke får tilgang på «den buddhistiske arven i nord og øst». Videre er det mange som mener at denne arven vil ødelegges, fordi den angivelig kan «bevi-se» at hele Sri Lanka en gang har vært buddhistisk og singalesisk. Dette er den grunnleggende årsaken for mange buddhister (både munk og lekfolk) sin motstand mot at tamilene skal få en egen stat, eller selvstyre på Sri Lanka. Den buddhistiske tradisjonen spiller altså en sentral rolle i den pågående debatten om Sri Lankas politiske fremtid. «Krig for fred»

Krigen har ført til at ulike synspunkter på vold og 'rettferdig krig' har tvunget seg fram, og et sentralt spørsmål er hvordan man som buddhist skal forholde seg til konflikten. Argumenter både for og i mot krig blir legitimert ved henvisninger til buddhismens hellige skrifter og den buddhistiske tradisjonen, og det er svært viktig å få frem at det ikke finnes ett syn på konflikten på Sri Lanka som kan anses for å være den buddhistiske. For eksempel er den buddhistiske munkeordenen (sanghaen) en svært sammensatt og løst organisert orden og kan ikke sies å fungere som en enhetlig politisk aktør. Tvert i mot, på Sri Lanka er det faktisk tradisjon for at de ulike singalesiske partiene knytter til seg ulike grupper av munk. Ved valget 2. april 2004 stilte også et nydannet «munkeparti» til valg, noe som er et radikalt brudd med tradisjonen om at munk kan rådgive politikere, men stå utenfor partipolitikken. Munkene i det nye partiet er svært kritiske til fredsprosessen, og med sine hele ni representanter i parlamentet sitter de i en viktig vippeposisjon for fredsprosessens videre skjebne.

Munkene i parlamentet er tydelige i sitt standpunkt om ikke-vold, selv om de er fredsprosessen (og Norges) argeste kritikere. For både munkar og lekfolk er det viktig å understreke at alle ønsker fred på Sri Lanka, men at man har ulike synspunkter på hvor veien til fred går. For eksempel var det mange munkar som på midten av 1990-tallet støttet President Chandrika Bandaranaike Kumara-tungas tanke om «Krig for fred». Den samme tanken om nødvendigheten av en militær seier over de tamilske tigrane for «å beskytte buddhismen» og «å gjen-opprette fred», synes å være dominerende blant dagens mest fremtredende buddhistiske munkar. Kun noen få munkar er per i dag aktive i de ulike fredsbevegelsene på Sri Lanka, selv om det er flere som jobber med forsoningsarbeid på lokalplanet.

Forsvaret av buddhismen

De gamle buddhistiske kongekronikene er den viktigste kilden til buddhistisk rettferdig krig-ideologi på Sri Lanka. De forteller om den buddhistiske sivilisasjonens storhetstid med heltmodige konger som kjempet for et enhetlig, singalesisk og buddhistisk Sri Lanka og er ekstremt viktige ettersom de vises til som autoritative i ulike religiøse og politiske sammenhenger. Den store helten i disse kronikene er Duttugemunu, en singalesisk-buddhistisk konge som vinner et stort og blodig slag mot en tamilsk konge. Etter slaget har Duttugemunu store samvittighets kvaler og stiller spørsmålet til åtte buddhistiske arahater som kommer til hans palass: «Hvordan kan jeg trøstes, Ærede Herre, jeg som har forvoldt millioners' død?» De svarer ham: Fra denne dåden oppstår ingen hindring på din vei til himmelen. Bare ett og et halvt menneske er blitt drept av deg, O menneskers Herre. Den ene hadde tatt til seg de tre tilflukter, den andre hadde tatt til seg de fem regler. Resten var ikke-troende og onde menn, ikke mer verd enn dyr. Men du vil bringe ære over Buddhas lære; bekymre deg derfor ikke, O menneskers Herre!

En tolkning av denne fortellingen sier at ikke-buddhister og de som kan sies å true buddhismen, kan drepes i en form for selvforsvar. Med sitt klare forsvar av vold i gitte situasjoner, representerer den en viktig kilde for en buddhistisk rettferdig krig-tenkning på Sri Lanka. Likevel er det tydelig at krigen volder kongen store samvittighets kvaler. Påbudet om ikke-vold står altså her veldig sentralt. Men kongen befinner seg i et etisk dilemma. Dersom han velger å følge det buddhistiske prinsippet om ikke-vold, vil han tape kongemakten. Hvis han bryter dette prinsippet, kan han som konge fortsette som beskytter av buddhismen. Kongen velger å la hensynet til buddhismen gå foran prinsippet om ikke-vold, og den bud-

dhistiske tradisjon på Sri Lanka anser ham derfor som en god buddhistisk konge.

Mange buddhister føler i dag at buddhismen er truet på Sri Lanka. På den ene siden er den truet av en stat som er for sekulær, på den andre siden av kravene om en selvstendig tamilske stat og direkte voldelige angrep mot bud-dhistiske mål utført av de tamilske tigrane. I denne situasjon mener derfor mange radikale munkar at kriteriene for en rettferdig krig er blitt oppfylt; Sri Lanka og buddhismen må forsvares, hvis nødvendig med voldelig midler. Det er i denne sammenhengen viktig å påpeke at de munkene som støtter en militær løsning på konflikten også mener at buddhismens hovedbudskap er toleranse og ikke-vold. Det er derfor få munkar som direkte oppfordrer til voldsbruk, eller selv tyr til våpen. Det er likevel vanlig å akseptere tanken om at konflikten bare kan løses med militære midler. Med henvisning til kong Duttugemunu mener mange at i gitte situasjoner er krig ikke bare akseptabelt, men også nødvendig som en buddhistisk plikt.

Buddhistiske velsignelser av hæren

Selv om de færreste munkar direkte deltar i voldshandlinger, er det mange som aktivt støtter hærens krig i de tamilske dominererte områdene ved å velsigne hærens flagg, bygge templer og holde prekener i militære anlegg, eller på andre måter å framkalle beskyttelse for soldatene. I noen spesielle tilfeller har også munkar latt seg avfotografere mens de frakter våpen for hæren. Dette viser at buddhismen som en sosial størrelse deltar svært aktivt i samfunnslivet og i krisesituasjoner (som en krig), og at man ikke kan redusere buddhismen til å bare omhandle enkeltindividets vei til frelse.

Det er viktig å understreke at det finnes mange ulike syn på konflikten på Sri Lanka og på den pågående fredsprosessen. Både total pasifisme og rettferdig krig finner sin legitimering i buddhismens hellige tekster og i den buddhistiske tradisjonen. Buddhismen som religiøst system, så vel som en sosial størrelse, gis mening av buddhister selv, avhengig av den sosiale og politiske kontekst. Jeg mener derfor at man må forstå buddhismen gjennom buddhistiske aktørers handlinger og deres tolkninger av egen tradisjon i en aktuell konflikt-situasjon, og ikke utelukkende gjennom religiøse teksters religiøse idealer.

Av **Iselin Frydenlund**

Religionshistoriker fra Universitetet i Oslo

Republisert fra PACEV; Militært Tidsskrift for etisk og teologisk refleksjon

Stunden da bølgen kom...

Barna dro til Sri Lanka sammen med foreldrene. Mor ble tatt av flodbølgen

Den 26. desember var en vanlig morgen for oss, som for mange andre. En stund etter at vi våknet, hørte vi høye lyder utenfor huset. Bestemor sa at det sikkert var noen som kranglet. Da jeg gikk ut for å se, så jeg at havet stod høyt som et fjell og kom mot oss. Jeg har aldri sett et slikt fenomen før. Jeg skrek at havet kom og løp i motsatt retning. Min søsters mann sprang i samme retning som meg med sine barn i armene.

Klokken 08.45 ble det slutt på bølgen. Hvem var død? Hvem var reddet? Skulle vi skrike? Skulle vi lete? Frykten økte, kroppen mistet krefter. Folk varslet flere flodbølger og hindret oss i å gå tilbake. De som var igjen hadde begynt å lete etter sine kjære. De gjenfunne kroppene ble fraktet til sykehus. Jeg så mot huset. Alt var ødelagt. Ingen visste hva som var skjedd med moren og søsteren min. Føttene mine sjanglet. Jeg begynte også lete. Akkurat som alle rundt meg. Jeg fikk motstridende meldinger fra folk om hvorvidt min familie hadde overlevd eller ikke.

Frykten ble forsterket da jeg fikk beskjed fra en forbi-passende om at søsteren min lå på den andre siden av åsen. Jeg sprang bort for å se. For et syn! Der lå søsteren min dekket av et palmeblad som noen hadde lagt over henne som laken. Jeg løftet henne og sprang bort til sykehuset sammen med de andre i flokken. Ikke for å redde henne. Men for å identifisere henne. Hun ble registrert som nummer 88. Frivillige

kom med flere kroppene til sykehuset. Sykehuset ble overfylt av døde. Jeg fikk et laken for å skjerme kroppen hennes. De ba oss om å ta med oss slektningene våre og begrave dem. Svogeren min og barna var i jungelen.

Jeg visste ikke hvordan vi skulle ta farvel med søsteren min eller hvordan vi skulle begrave henne. Slik tilbrakte vi natten. Svogeren min og barna klarte ikke å se kroppen hennes etter at det hadde gått så mange timer og kroppen hadde deformert seg. Lukten av omgivelsen gjorde at hundene i området gjødde. Folk begynte å skrike om at flodbølgen var kommet tilbake og sprang bort til jungelen. Vi løp etter dem. Men det var bare falske rykter. Vi begravde søsteren vår cirka klokken 10.00...

Den 27. desember klokken 04.30 om morgenen fant vi mors kropp en kilometer fra huset vårt. Kroppen henne var helt ødelagt. Dermed måtte vi begrave henne ved siden av søsteren min i all hast. Etter alle de fryktelige opplevelser dro jeg til Colombo og kontaktet ambassaden. Etter mange timers slit dro jeg tilbake til Norge.

- Dette er en historie om en familie som har mistet sine slektninger i flodbølgen som oppstod etter et jordskjelv i havet. Fortelleren har reddet seg selv i katastrofen. Han har bodd i Norge og dro på juleferie for å treffe sine slektninger i hjemlandet. Flodbølgen hadde ikke glemt å ramme disse.

Refleksjoner av to tsunamier

Av Tore Evensen Grytten

Rett før påske dro jeg og to til (Steven og Kjell) til Sri Lanka for å studere og kartlegge fiskeri og båtbygging, som et ledd i et gjenoppbyggingsprosjekt. Jeg hadde aldri vært i Sri Lanka før. Hadde jo hørt om konflikten og urolighetene og nå også om tsunamien som hadde rammet landet. Ellers visste jeg lite om hva som ville møte meg.

Vi landet i Colombo og dro deretter nordover til Killinochchi. Her fikk vi se de første tegnene på borgerkrigen som har pågått de siste 25 årene. Hus, bygninger, bruer og veier var bombet og ødelagt. Vi så mineryddere som jobbet langs veiene. Overalt i nord og nordøst var det fareskilt langs veiene om miner. På slagmarkene så vi massevis av palmer som var blitt skutt i stykker av bomber og granater i skuddvekslingen og som i dag vitner om den brutale virkeligheten som var for bare noen få år siden.

Da vi kom til Mullativu sentrum i nordøst, fikk vi se hvilke enorme ødeleggelser tsunamien hadde forårsaket. Mullativu antas å være det hardest rammede området i Sri Lanka med 6000 drepte hvorav 2000 ikke er funnet igjen. Det var et øde landskap jeg så, der jeg stod på stranden og kikket innover land. Bortsett fra oss selve var det ikke mer enn en 7-8 personer å se. Det eneste jeg hørte var vinden og bølgene som slo inn mot land.

Hus og bygninger var bare feid bort. Det eneste som var igjen av husene var selve murplatene som husene var bygget oppå, og en og annen armert mursøyle som brutalt var meiet ned. Vi kunne se rester av et barnehjem hvor 144 av 175 barn omkom. Knuste fiskebåter kunne vi se flere kilometer inn i landet. Ellers var det nå et øde landskap. Det ble sagt at en kunne høre konstant gråt fra de gjenlevende i en måned etter ulykken.

Ekstra sterkt var det å snakke med enkelte av de i gjenlevende. En mann hadde mistet sin kone og to barn, venner og slektninger, pluss alt han eide. En gutt på rundt 12 år hadde mistet sine foreldre, søsken og slektninger – alle utenom en onkel. Og det som er enda verre, er at dette ikke er noen enestående tilfeller.

Nede ved stranda ble jeg stående under en palme som sikkert var 8 m høy og kikke opp. Bølga som kom var høyere enn denne palmen ble det fortalt.

Tamiler jeg pratet med snakker om to tsunamier, hvor den første hentyder til krigen hvor 100 000 sivile ble drept. Den andre tsunamien kom den 26. desember 2004 og tok enda 32 000 menneskeliv.

Under krigen ble mesteparten av kysten bombet og ødelagt. Etter at fredsforhandlingene startet for ca 3 år siden har optimismen gjort at folk bygde opp igjen langs kysten. Så kommer altså tsunamien og ødelegger alt på nytt og dreper 32 000 mennesker.

Videre reiste jeg til Jaffna. Her kunne jeg ikke se en eneste sivil singaleser, var det singalesisk militære overalt. Det ble sagt at det finnes rundt 50 000 soldater her. Langs nordkysten var det 50 meter mellom hver militærpost, med soldater bevæpnet med maskingevær og maskinpistoler, i flere mil!

Store områder med forlatte hus var gjerdet inne med piggråd. 750 000 personer har fremdeles ikke fått igjen hjemmene sine på grunn av at de militære har okkupert husene og områdene for å danne såkalte "high security zones." Bare da vi skulle ned til kaia for å se på fangsten til fiskerne, måtte vi ha følge av en fra militære. De tamilske fiskerne måtte gjennom militærpost for å gå på jobb hver dag. Alt dette overrasket meg veldig, ettersom fredsforhandlingene nå har pågått i snart 3 år. Jaffna virket på meg mer som et åpent fengsel.

En skole vi kjørte forbi var full av både bevæpnede soldater og elever på mellom 7-15 år. Tidligere hadde militære okkupert hele skolen, men etter demonstrasjoner og internasjonalt press hadde de gitt halve skolen tilbake. Bevæpnende vakter går rundt i skolegården, og elevene må forbi bevæpnet kontroll hver gang de skal inn og ut av skolen! Lurer på hva dette gjør med barna på litt sikt?

Etter å ha vært i nord og nordøst i over en uke og kommer tilbake til singalesisk område, legger jeg merke til hvor langt bak de tamilske områdene ligger i samfunnsutviklingen. Her har det stort sett ikke skjedd noen utvikling de siste 30 årene.

Dette viser at tamilene i Sri Lanka ikke bare trenger hjelp til å bygge opp igjen etter krig og tsunami, men også hjelp til å ta igjen 30 år med utvikling. Her er heving av kompetansenivået på alle områder essensielt. Og her må vi i den vestlige verden bidra med det vi kan.

Det er mange minner jeg helt sikkert aldri vil glemme fra turen, men heldigvis ikke bare triste og negative. Til tross for alt tamilene har gått gjennom av krig og tsunami opplevde jeg folk som, svært møtekommende, positive og optimistiske. Jeg tror nettopp dette er nøkkelen til deres fremtid.

Det er denne nøkkelen og Norges teknologi som skal til for at et land som Sri Lanka skal kunne klare å ta igjen de 30 årene med utvikling som har gått tapt. Og fungerer alt som det skal, vil det ikke ta den lange tiden før Sri Lanka kan konkurrere mot de andre i – landene i verdensmarkedet.

La oss krysse fingrene for Sri Lanka, håpe på det beste, og hjelpe dem så mye vi kan.

•

En stor takk til Norges befolkning!

En samtale med K. P. Regi, lederen for Tamilsk Rehabiliteringsorganisasjon

Vi takker den norske regjering, den norske befolkningen, norske ikke-statlige organisasjoner (NGOer) og ikke minst norskamilene for deres støtte i denne vanskelige perioden. Folket vårt som har mistet hus, familiemedlemmer, arbeid og levebrød har vært avhengig av ekstern hjelp for å få et håp om en lysere fremtid. Norge har vært en av de viktigste bidragsyterne, sier K.P.Regj, lederen for TRO. NOTAM fikk anledning til å møte TROs handlekraftige leder under hans besøk til Norge i slutten av mars dette året. Vi benyttet muligheten til å stille han noen spørsmål om organisasjonens planer for tiden fremover, og hvilke utfordringer og hindringer som er tilstede i et konfliktpreget land som Sri Lanka.

Tiltak for rehabilitering etter flomkatastrofen

- Ødeleggelsene har vært store, bildene dere har sett på tv har gitt den vestlige verden et klart bilde av forholdene i katastrofeområdene. Men omfanget av ødeleggelsene kan ikke forstås via tv-bilder. Skadene er enorme, hus, veier, skoler, arbeidsplasser og til og med hele landsbyer er blitt visket bort av tsunamien, forteller Regj på spørsmål om organisasjonens planer for fremtiden. Videre svarer han at et av TROs tiltak er å bygge hus til familier som mistet alt i flodbølgen. Dette er noe organisasjonen allerede har kommet godt i gang med. Fremkommeligheten er umulig for kjøretøy og sykler i disse områdene, og dersom det skal kunne bli en økonomisk utvikling, er veier og skoler viktig. Vi satser derfor på bygging av veier, bruer og skoler, legger han til. «Hjelp- til- selvhjelp» har helt siden starten vært en av organisasjonens viktigste målsetninger, og utvikling av jobbmuligheter for innbyggerne i de ulike landsbyene er derfor også et av TROs viktigste satsningsområder. Ved å starte opp små bedrifter med lokal arbeidskraft, eller ved å la eksterne bedrifter bygge seg opp i slike områder, medfører det en forbedring av de økonomiske forholdene. Organisasjonen er også kjent for å ha flere tiltak

rettet mot yrkesopplæring. Undervisningssentre drevet helt og fullt av TRO eller i samarbeid med andre organisasjoner, gir menneskene i de tungt krigsrammede områdene mulighet til å utvikle seg selv og sine arbeidsmuligheter.

Mineryddingsarbeidet som har pågått de siste årene har fått mye ros. Selv med svært enkle hjelpemidler, har dette oppryddingsarbeidet blitt utført raskt og trygt, takket være god opplæring og høyt motiverte medarbeidere. Tsunamien som rammet Sør-Asia 26. desember 2004 medførte, som vi vet, enorme ødeleggelser og tap for landet. TRO, med hovedsete i nærheten av de hardest rammede områdene, var først ute med nødhjelp og oppryddingsarbeid. De lokale TRO- avdelingene over hele verden mobiliserte i løpet av noen få timer en stor innsamlingsaksjon for å hjelpe menneskene som hadde mistet alt som følge av denne naturkatastrofen.

En humanitær organisasjon for alle

Den etniske konflikten i landet har vært preget av forskjellsbehandling fra regjeringens side i svært lang tid. Dette er faktisk en av årsakene til konflikten, og fortsatt holder enkelte

...

Tamilsk Rehabiliteringsorganisasjon har helt siden 1985 jobbet med rehabilitering og utvikling i Sri Lanka. Organisasjonen har under krigstiden og ikke minst under våpenhvilen koordinert og gjennomført kontinuerlige og tidsbegrensede prosjekter relatert til utvikling og gjenoppbygging. Med svært begrensede økonomiske og menneskelige ressurser har organisasjonen klart å imponere en hel verden med sine effektive rehabiliteringstiltak.

Mineryddingsarbeidet som har pågått de siste årene har fått mye ros. Selv med svært enkle hjelpemidler, har dette oppryddingsarbeidet blitt utført raskt og trygt, takket være god opplæring og høyt motiverte medarbeidere. Tsunamien som rammet Sør-Asia 26. desember 2004 medførte, som vi vet, enorme ødeleggelser og tap for landet. TRO, med hovedsete i nærheten av de hardest rammede områdene, var først ute med nødhjelp og oppryddingsarbeid. De lokale TRO- avdelingene over hele verden mobiliserte i løpet av noen få timer en stor innsamlingsaksjon for å hjelpe menneskene som hadde mistet alt som følge av denne naturkatastrofen.

nasjonalistiske grupperinger aktivt på å oppmuntre til en økt forskjellsbehandling. Selv om organisasjonen i stor del består av frivillige medarbeidere med tamilsk bakgrunn, gjør ikke organisasjonen noen som helst forskjell på sitt hjelpearbeid. TRO hjelper tamiler, muslimer og singalesere i like stor grad, påpeker lederen for TRO. Ved å unngå forskjellsbehandling basert på etnisk bakgrunn, kan vi skape en fredskultur i landet, og en mer humanistisk tankegang, legger han til. TRO er opptatt av effektive og resultatorienterte tiltak, dette gjør at organisasjonen samarbeider med alle utenlandske regjeringer, INGOer og andre hjelpeorganisasjoner som arbeider i områdene der TRO er tilstede.

Hindringer og utfordringer

På spørsmål om hvilke hindringer og utfordringer som er tilstede i TROs daglige arbeid forteller Regi om forsinkelser av hjelpesendinger grunnet administrasjon, tollklareringer og ikke minst sikkerhetsklareringer. Han forteller om lange forsinkelser relatert til vareforsendelser fra utlandet. Spesielt etter flodbølgekatastrofen kom det flere forsendelser fra utlandet, men alle nådde ikke frem til de nordlige og østlige områdene i tide. Flere av forsendelsene ble tollbelagt, selv om de kun inneholdt mat og andre livsnødvendige varer. Han legger håpefullt til at organisasjonen nå deltar i møter med den lankeiske regjeringen for å få løst dette problemet.

Et stort problem som oppstod etter flodbølgen var slangebittene som lokalbefolkningen ble påført når de måtte bevege seg i store vannmasser for å redde seg selv og sine barn. Flere ble forgiftet av bittene og mangelen på medisin ble stort. Dette medførte at TRO måtte importere medisiner fra India. Praktisk sett så tar det maks en dag for å få det frem til de rammede områdene, men det tok faktisk en hel måned før organisasjonen mottok de nødvendige medikamentene. Da en FN-ansatt ble utsatt for et giftig slangebitt ble han fraktet til Colombo med helikopter og fikk den nødvendige behandlingen. Men hva med lokalbefolkningen som ikke kan reise til et stort og fint sykehus, spør TRO- lederen.

Av ulike årsaker har ikke de nordlige og østlige områdene blitt besøkt i like stor grad som de sørlige områdene. TRO sliter derfor veldig med å få bidrag som den vestlige verden ønsker å gi til disse områdene. Samtidig hindrer dette at resten av verden får innsyn i de enorme ødeleggelsene og behovene som er tilstede i landet. FNs generalsekretær, besøkte landet, men fikk ikke mulighet til å besøke de flodbølgerammede områdene i øst og nord på Sri Lanka. Likevel fikk TRO mulighet til å møte Annan og overrakte han et brev som beskrev hvordan TRO hadde gjennomført nødhjelpsarbeidet, og hvordan

situasjonen var. Brevet inneholdt også en stor takk til FN og andre internasjonale hjelpeorganisasjoner for hjelpen TRO hadde fått i forbindelse med tidligere utviklingsprosjekter. Dette brevet kan leses på tamilnet.com's websider.

Mer informasjon om TRO og dens aktiviteter kan leses på organisasjonens egne nettsider: www.troonline.org.

TRO-koordinatoren i Norge er imponert over engasjementet

Thuraijah er svært imponert over den frivillige innsatsen og givergleden som ble vist i Norge i romjulen, kort tid etter flodbølgekatastrofen. Et utklipp fra aftenposten den 29. desember 2004 beskrev dette slik:

«Folk stopper opp og sier at de føler med oss. De aller fleste synes det er fantastisk at vi gjør det vi gjør oppi all elendigheten, sier Mary Diana Ladislaus, en av seks jenter som Aftenposten Aften møter utenfor Oslo City. Jentene sier at de aller fleste gir, gamle som unge. De får også mange trøstende klapp på skuldrene og gode ord med på den videre innsamlingsferden.» Han takker alle for deres enorme innsats, og minner oss om å ikke glemme flodbølgeofrene nå som mediedekningen er borte. De har fortsatt ikke fått tilbake det de mistet, og det er langt igjen. La oss ikke glemme, sier han i det han går inn på kontoret for å fortsette arbeidet sitt.

Før flodbølgen - tamilenes helsetjeneste

Det var stor innsatsvilje blant tamilene for å bedre forholdene. En forutsetning for at dette skal kunne skje, er fortsatt våpenhvile og at fredsforhandlingene kommer i gang igjen. Det haster med å få en avklaring av det administrative ansvaret i de tamilske områdene for å få til en målrettet utbygging av helseinstitusjoner

Tsunamikatastrofen annen juledag 2004 rammet Sri Lanka meget hardt. Det var nesten 40 000 omkomne, omtrent halvparten i kystområdene i øst og nordøst, der befolkningen i hovedsak er tamilsk og muslimsk. Jeg arbeidet som lege i dette området i tre måneder kort tid før katastrofen, og ble møtt med vennlighet, åpenhet og gjestfrihet. Infrastrukturen, inkludert helsevesenet, var preget av langvarig borgerkrig, men befolkningen viste stor vilje til innsats for å bedre forholdene.

Inntrykk fra et arbeidsopphold

Jeg fikk høsten 2003 anledning til å besøke det LTTE-kontrollerte området og ble invitert tilbake for å arbeide der fra september til desember 2004. Det kliniske arbeidet foregikk dels ved to små sykehus i Kilinochchi, som er de tamilske tigreneres administrative hovedsete, og ved et sykehus i Puthukudiyiruppu, en mindre landsby. Dessuten arbeidet jeg ved åtte avsidesliggende helsestasjoner spredt over hele Vanni-området. I to uker underviste jeg også ved universitetssykehuset i Jaffna, som ligger i et område kontrollert av regjeringen.

Selv etter våpenhvilen for tre år siden har gjenoppbyggingen av helsetjenesten i de tamilske områder vært problematisk. Dette skyldes manglende samarbeid mellom regjeringen og tigrenerne og mangel på statlige ressurser. Disse kommer i tillegg til den statlig finansierte og organiserte helsetjenesten.

Helsesentrene

For å avhjelpe problemene innen primærhelsetjenesten er det bygd opp et system med enkle helsestasjoner, kalt Thilcepan Primary Health Care Medical Centres. Dette har skjedd under

ledelse av CHC-organisasjonen, med økonomisk støtte fra landflyktige tamiler. Sentrene har fått navn etter en medisinstudent som sultet seg til døde i politisk protest i Jaffna i 1987. Det er opprettet til sammen 12 slike sentre, som alle er i ordnær drift. Ni befinner seg i områder kontrollert av LTTE-geriljaen, de tre andre er i Jaffna, Trincomalee og Batticaloa, som er kontrollert av regjeringen. Sentrene (unntatt ett) holder til i gamle bygninger som med små midler er forsøkt gjenoppbygd og tilpasset formålet. Hvert av dem dekker en befolkning på mellom 3 000 og 20 000 innbyggere, og sentret er oftest det eneste helsetilbud i området.

Skader og lidelser som følge av krigen

Krigsskader med paraplegi, amputasjoner etc. er et stort problem. Tamil Rehabilitation Organisation organiserer behandlingshjem og proteseverksteder, men dårlig økonomi og lite personell begrenser muligheten for optimal behandling. Det er mange minefelter i områdene, og landmineskader forekommer fortsatt.

Etter over 20 år med krigshandlinger, mange flyktninger og store økonomiske problemer er det mye psykosomatiske lidelser, angst og depresjon. Pasientene kommer ofte med muskel- og skjelettsmerter eller uklare abdominalsmerter. Personalet ved helsesentrene har en enorm arbeids- og vaktbyrde, og den ansvarlige har et stort ansvar. De har gode rutiner og lang erfaring i sårbehandling og akutte skader. Jeg ble også imponert over deres medisinske skjønn på flere områder. Med stor arbeidsmengde og meget begrenset mulighet for diagnostiske undersøkelser er det som forventet

Centre for Health Care (CHC), som er en ikke-regjeringstilknyttet organisasjon (non-governmental organisation, NGO) opprettet av helsepersonell i og utenfor Sri Lanka, har bygd opp et nett av helsestasjoner og mindre sykehus i samarbeid med de tamilske tigrene.

et visst overforbruk av antibiotika ved infeksjoner. Med kun én «paramedic» på hvert senter blir det svært begrenset tid til og mulighet for helseforebyggende virksomhet. Vaksinasjonsprogrammene blir stort sett tatt hånd om av det regjeringsorganiserte helsevesen.

Spesialisthelsetjenesten

I det LTTE-kontrollerte området med ca. 400 000 innbyggere er det to mindre sykehus i Kilinochchi, ett drevet av regjeringen og ett av de tamilske tigrene. Og så er det et sykehus drevet av tigrene i Puthukudiyiruppu. Disse tre sykehusene har mindre sengeavdelinger for kvinner, menn og barn, men ingen spesialavdelinger. Alle har en enkel operasjonsstue for mindre inngrep og skadebehandling, men røntgenapparat og laboratorium for enkle klinisk-kjemiske analyser finnes bare ved to av dem. Sykehuset som drives av regjeringen, er nybygd og finansiert av japanske midler og har en firesengs intensivavdeling.

Sykehustjenesten er preget av manglende muligheter for spesialundersøkelse og behandling. Dette skyldes både mangel på spesialister, utstyr og økonomiske ressurser og de bygningsmessige forutsetninger. Både pleiepersonalet og legene har en uakseptabel arbeidsbyrde.

Universitetssykehuset i Jaffna

Universitetssykehuset holder til i nedslitte og relativt gamle lokaler. Det har ca. 1 000 senger, men gjennomsnittsbelegget er omtrent 1 600, så korridorpasienter finner man overalt. De ligger stort sett på sivmatter. Totalt er det ca. 135 leger fordelt på avdelinger for kirurgi, ortopedi, indremedisin, gynekologi og obstetikk, pediatri, øyesykdommer og øre - nese- hals-sykdommer. Det er mangel på spesialister.

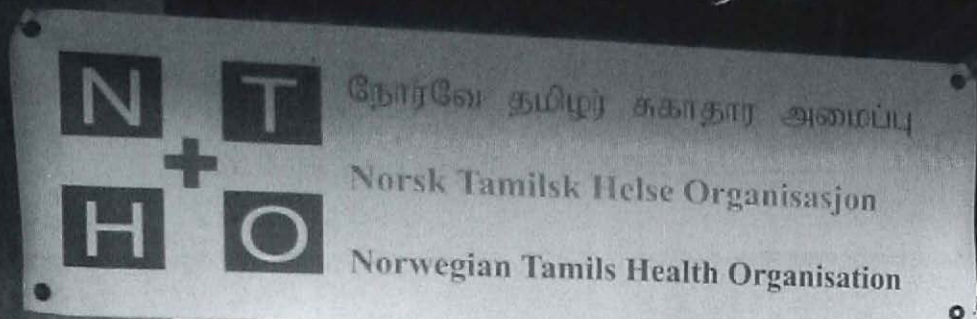
Et par kilometer fra universitetssykehuset lå en stor bygning for prekliniske institutter, med vanlig oppdeling. Det utdannes ca. 100 leger per år i Jaffna. All undervisning foregår på engelsk. De studentene jeg foreleste for, var i siste del av studiet. De var meget godt motivert og virket kunnskapsrike. Universitetssykehuset lider under en årelang flukt av spesialister (som del av den generelle flyktningstrømmen fra Jaffna) og at bygningene og utstyret er preget av år med krig og mangelfull ressurstilgang i våpenhvileperioden.

Avsluttende kommentarer

Det er helt nødvendig at det finnes en fungerende primærhelsetjeneste ut fra lokale forutsetninger. En oppgradering av de eksisterende Thileepan Primary Care Medical Centres og utbygging av nye sentre for å dekke hele befolkningen må være en prioritert oppgave, ikke minst etter tsunamikatastrofen. Et slikt system er tilpasset de lokale forhold både funksjonelt og administrativt. Med en personellmessig opprustning vil sentrene også kunne gi bedre tilbud innen forebyggende medisin. Når det gjelder spesialisthelsetjenesten, er det nødvendig med utbygging av sykehus med poliklinikker ut fra behovsanalyser og en samlet plan.

Et kort tremåneders arbeidsopphold gir selvsagt ikke grunnlag for å gi et fullstendig bilde av helseforholdene i det tamilske området på Sri Lanka. Jeg ble møtt med stor vennlighet, åpenhet og gjestfrihet. Problemene i norsk helsevesen kan etter dette synes som bagateller. Det var stor innsatsvilje blant tamilene for å bedre forholdene. En forutsetning for at dette skal kunne skje, er fortsatt våpenhvile og at fredsforhandlingene kommer i gang igjen. Det haster med å få en avklaring av det administrative ansvaret i de tamilske områdene for å få til en målrettet utbygging av helseinstitusjoner. •

Av **Per Fauchald**

Heart Section
கிருதய பத்தி

Katastrofehjelp i et større perspektiv

Siden 2. juledag har over 20 medlemmer fra Norsk-tamilsk helseorganisasjon (NTHO) arbeidet blant de flodbølgerammede på Sri Lanka. Krisehjelpen inngår i organisasjonens mer omfattende formål: Å gjenoppbygge og utvikle et helsevesen som er sterkt preget av mer enn 20 års krigføring.

NTHO ble dannet i kjølvannet av våpenhvilen i 2002. Den har 450 medlemmer og har igangsatt en rekke prosjekter innen primærhelse, tannpleie og medisinsk opplæring blant tamiler i Norge, og på Sri Lanka. Det meste av NTHOs ressurser og aktiviteter er rettet mot Sri Lanka, hvor behovet for helsefaglig ekspertise, utstyr og medikamenter er størst. Prosjektene blir for det meste gjort i samarbeid med lokale myndigheter og organisasjoner, samt NTHOs søsterorganisasjoner i land som Storbritannia, Canada og Malaysia.

På grunn av kulturkunnskap, språk og et godt innarbeidet samarbeid med helsepersonellet i området forut for flodbølgen har NTHO fått en sentral rolle i katastrofehjelpen. NTHO driver blant annet to innkjøpte mobile klinikker som oppsøker

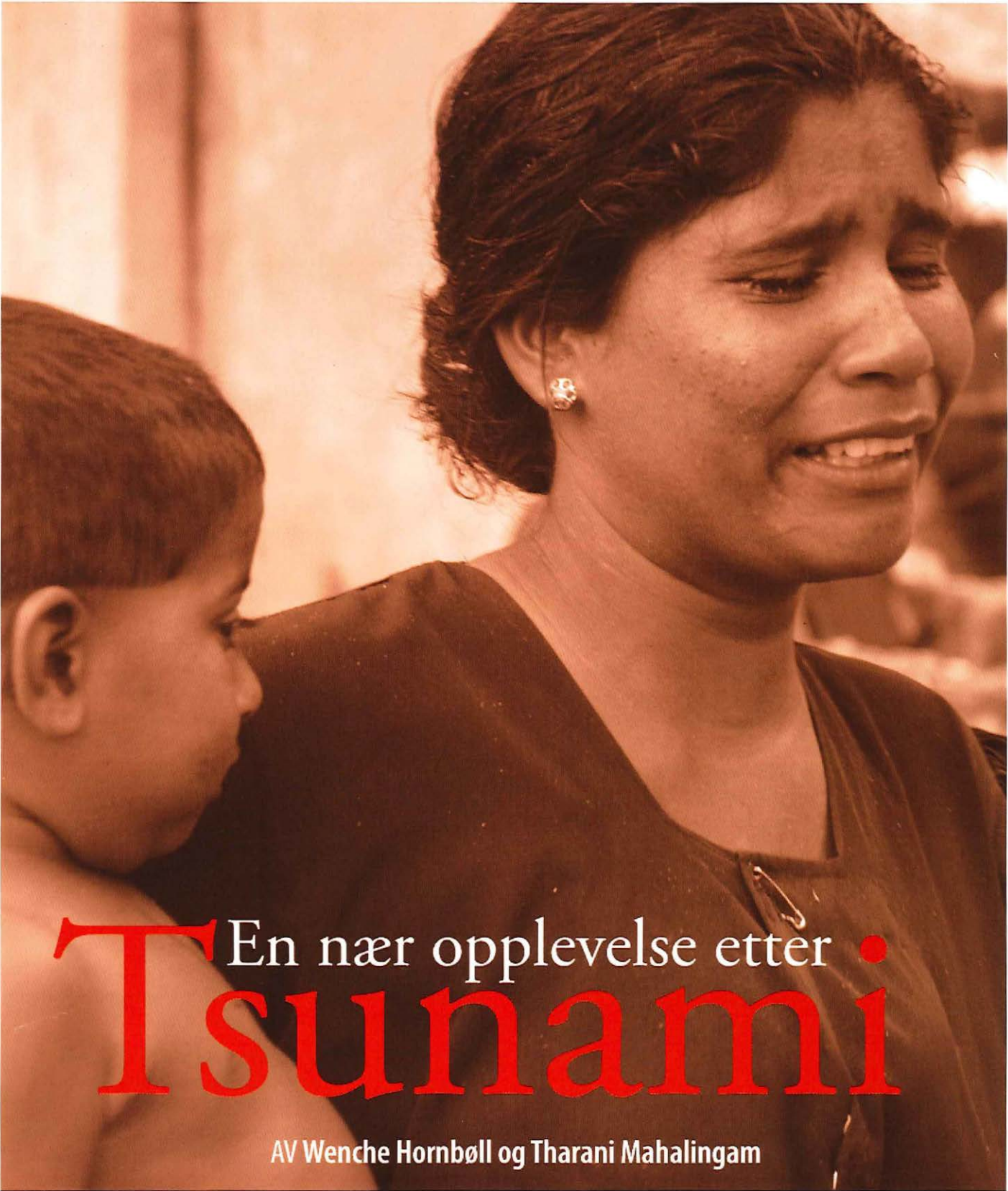

leirene for fordrevne. Organisasjonen har også blitt bedt om å koordinere helsevesenet i ett av områdene som er hardest rammet av flodbølgen.

NTHOs leger, tannleger og sykepleiere reiser på oppdrag uten lønn, men får i særlige tilfeller tilbakebetalt reiseutgifter. En lokal NGO, Center for Health Care, dekker kost og losji. Organisasjonen jobber etter hjelp til selvhjelp-prinsippet. Lokalbefolkningen får opplæring i medbrakt utstyr og bemanner opprettede helsetilbud under kontinuerlig oppfølging av NTHO.

Til tross for en enorm innsats fra det internasjonale samfunnet i ukene etter katastrofen er det et stort behov for internasjonal assistanse innen helse. Dette skyldes i all hovedsak at strakstiltak og krisehjelp ikke endrer de strukturelle problemene til områdets helsevesen. NTHO oppfordrer og inviterer norsk helsepersonell til å delta i dette arbeidet.

A close-up photograph of a woman with dark, curly hair, wearing a dark top and a small earring. She is crying, with her eyes closed and mouth open in a pained expression. She is holding a young child, whose head is visible on the left side of the frame. The background is blurred and has a warm, orange-brown tone.

En nær opplevelse etter • Tsunami

AV Wenche Hornbøll og Tharani Mahalingam

Vi er to helsearbeidere fra et psykiatrisk senter i Asker som reiste til Batticaloa i Sri Lanka 28.januar – 16.februar 2005. Her kartla vi behovet for psykiatrisk hjelp til de flodbølgerammede.

Vårt fokus gikk på en liten fiskelandsby som heter Navaladi, der det var store tap. Navaladi var den første landsbyen TRO (Tamilsk rehabiliteringsorganisasjon) viste oss da vi kom dit. Ingen ord kan beskrive det vi så og opplevde der. I landsbyen var flere steder fullstendig jevnet med jorden, og det er helt ufattelig at noen her i det hele tatt overlevde. Første bølgen hadde bokstavelig talt revet vekk tøyet av folkene. Det å være naken førte til at folk mistet motivet til å redde seg selv, da neste bølge kom.

Mennesker som hadde mistet familiemedlemmer og hjem, gikk rundt uten mål og mening. Frustrasjonen er ikke til å beskrive. Noen satt helt nede ved strandkanten og så apatisk utover havet. Det er ikke lett å forstå hvordan en tenåring har det når han forteller at han har mistet 53 familiemedlemmer og er helt alene i verden. Flere historier som inntraff oss, ligger fortsatt dypt i våre hjerter. Bebreidelser, skuffelser, angstfølelser, suicidale tanker og redsel var en av de mange tilstander som vi møtte.

Flere dager jobbet vi på Central College i Batticaloa. Over 1000 mennesker fra Navaladi var fordelt på skolens klasserom. Boforholdene var trange og det var ikke plass for å legge seg ned for å sove. Mange ble syke fordi maten de fikk

ble tilberedt under meget primitive og uhygieniske forhold. Ønske om å komme seg bort var stort, siden de så ingen håp til bedring.

Når en opplever slik traume som flomkatastrofen, er det viktig at de rammede får krisebehandling så fort som mulig. De fleste fortalte oss at de hadde vanskeligheter med å fatte hva som hadde skjedd like etter flomkatastrofen. Gradvis synker hendelsesforløpet inn og da kommer de sterkeste reaksjonene. Det var da de først begynte å lete etter familiemedlemmer og sine kjære.

De fleste menneskene som var rammet av flodbølgene er fortsatt i sjokkfasen og lider av PTSS (Post Traumatisk Stress Syndrom). Derfor var det umulig på dette tidspunktet å vurdere hvem som i fremtiden ville trenge psykiatrisk hjelp. Psykiater Ganeshan fra Batticaloa Hospital, sier at det er et stort behov for psykiatrisk hjelp av fagpersonell.

Den mest rammede arbeidsgruppen er fiskerne, som ikke lenger har noen jobb å leve av. De blir apatiske, passive og likegyldige, og mange har begynt å drikke alkohol og ruse seg for å holde ut dagene.

Det vil bli en vanskelig oppgave å gi hjelp til disse menneskene når behovene melder seg. Et annet problem er å skaffe helsepersonell som er villige til å være der i minst 6 – 12 mnd, for å kunne følge opp pasientene med samtaler. Denne utfordringen må overvinnes for at de usynlige skadene skal leges. •

En tapt mulighet for fred i Sri Lanka?

Kristian Stokke

Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo

Etter press fra internasjonale bistandsaktører foregår det likevel en prosess for å etablere et samarbeidsorgan som kan sikre en effektiv og rettferdig distribuering av humanitær hjelp til ofrene for flodbølgen, men selv om dette forsøket skulle lykkes virker det lite sannsynlig at det vil føre til noen revitalisering av den fastlåste fredsprosessen. Muligheten som eksisterte for å gå fra nødhjelp til en revitalisert fredsprosess synes allerede å være tapt.

De to områdene som ble hardest rammet av tsunami-katastrofen den 26. desember 2004 — Aceh-regionen i Indonesia og nordøst-provinsen i Sri Lanka — har begge vært preget av konflikter med militante selvstyrebevegelser. I etterkant av katastrofen har en rekke observatører pekt på at den humanitære katastrofen faktisk kan være en mulighet for konfliktløsning, fordi omfanget og kompleksiteten av den humanitære katastrofen krever at partene samarbeider for å oppnå reelle resultater. Forventningen er at praktisk samarbeid omkring nødhjelp og gjenoppbygging vil skape dialog og tillit mellom partene etterfulgt av fredsforhandlinger. I samsvar med denne forventningen er det initiert fredsforhandlinger i Helsinki om konflikten i Aceh. Når det gjelder konflikten i Sri Lanka har derimot et lovende lokalt samarbeid umiddelbart etter katastrofen blitt etterfulgt av politisering av nødhjelp og økte voldshandlinger mellom Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE) og en utbrytergruppe som sannsynligvis støttes og brukes av regjeringen. Etter press fra internasjonale bistandsaktører foregår det likevel en prosess for å etablere et samarbeidsorgan som kan sikre en effektiv og rettferdig distribuering av humanitær hjelp til ofrene for flodbølgen, men selv om dette forsøket skulle lykkes virker det lite sannsynlig at det vil føre til noen revitalisering av den fastlåste

fredsprosessen. Muligheten som eksisterte for å gå fra nødhjelp til en revitalisert fredsprosess synes allerede å være tapt.

De første ukene etter tsunamikatastrofen ga grunnlag for en forsiktig optimisme om mulighetene for revitalisering av fredsprosessen. Hjelpearbeidere og journalister meldte om et relativt velfungerende lokalt samarbeid mellom LTTE, statlige institusjoner, internasjonale hjelpeorganisasjoner og lokale NGOer (spesielt Tamils Rehabilitation Organisation). Det var også oppløftende eksempler på spontan nødhjelp fra enkeltpersoner, foretak og organisasjoner på tvers av etniske skillelinjer. På politisk plan ble det lagt merke til at LTTEs leder Velupillai Pirapaharan uttrykte sin medfølelse med flodbølgeofrene i sør og at singalesiske, muslimske og tamilske politiske ledere poengterte behovet for tverrpolitisk samarbeid i den krisesituasjonen som hadde oppstått. I tillegg kom løfter om massiv internasjonal økonomisk og praktisk bistand til nødhjelp og gjenoppbygging. Alt dette indikerte at tsunamien, til tross for sine ufattelige ødeleggelser, også skapte en ny mulighet for en politisk løsning på Sri Lankas langvarige borgerkrig. Dessverre har den senere utviklingen gjort disse spådommene til skamme.

Kort tid etter tsunamien kom det indikasjoner på at ulike politiske aktører forsøkte å oppnå politisk kapital gjennom

kontroll med nødhjelp. Regjeringen hevdet således at LTTE slett ikke var så samarbeidsvillige som det ble sagt, men at de tvert i mot insisterte på å ha et lokalt eneansvar og dermed forhindret statlig nødhjelp fra å nå fram til flodbølgeofrene. LTTE hevdet derimot at regjeringen ga forrang til de singalesiske områdene i sør mens de ignorerte flodbølgeofrene i nordøst, samtidig som de forhindret internasjonale politiske delegasjoner fra å besøke tamiltigrenes områder og møte organisasjonen. Innenfor regjeringen oppstod det en politisk konkurranse mellom de to regjeringspartiene, Sri Lanka Freedom Party (SLFP) og Janatha Vimukthi Peramuna (JVP) om hvem som fikk sette sitt politiske stempel på offentlig nødhjelp i sør. I SLFP ble det også en anspent situasjon mellom presidenten Chandrika B. Kumaratunga og statsministeren Mahinda Rajapakse om ansvarsfordelingen og kontrollen med nødhjelpsressurser. Alt dette betyr at ønskene om tverrpolitisk samarbeid fra de første dagene etter tsunamikatastrofen relativt raskt ble erstattet av en politisk konkurranse om å bli anerkjent som den som faktisk leverte nødhjelp til flodbølgerammene områder og grupper. Det er ikke overraskende at det i denne situasjonen har blitt framsatt en rekke påstander om ineffektivitet og korrupsjon i distribueringen av nødhjelp gjennom offentlige kanaler.

Disse politiske barrierene mot effektiv og rettferdig nødhjelp fikk internasjonale bistandsyttere til å stille krav om et institusjonalisert samarbeid mellom LTTE og regjeringen som en forutsetning for utbetaling av lovet økonomiske midler. Begrunnelsen for dette er at det er problematisk å overføre ressurser til LTTE direkte mens det ikke er noen garanti for at utbetalinger til regjeringen faktisk kanaliseres til nordøstprovinen. Derfor har de siste ukene vært preget av forhandlinger mellom partene, tilrettelagt av Norge, om et samarbeidsorgan for distribuering av nødhjelp til nordøstprovinen. De involverte partene har poengtert at dette samarbeidet dreier seg om å normalisere situasjonen for sivilbefolkningen og er frikoplet fra den politiske fredsprosessen. Et slikt snevert fokus skaper en vinn-vinn situasjon for LTTE, regjeringen og internasjonale bistandsaktører ettersom alle har en felles interesse i at de lovet bistandsmidlene omsettes i praktisk nødhjelp. Fredsprosessen anses derimot som så vanskelig at den ikke bør bringes inn i forhandlingene om tsunaminødhjelp. Likevel har det vist seg at selv et snevert definert samarbeid er så kontroversielt at det nå står i fare for å bryte sammen allerede før det blir formalisert.

Forhandlingene om samarbeidsorganet er blitt ført på «embedsmannsnivå» mellom de to fredssekretariatene og de involverte forhandlerne har uttrykt optimisme om utsiktene til

en snarlig avtale. Lederen av LTTEs politiske ving, S. P. Thamilselvan, ga nylig sin tilslutning til avtaleutkastet i forbindelse med en diplomatisk rundtur i Europa. Få dager senere ble imidlertid utkastet forandret, tilsynelatende etter påtrykk fra regjeringens politiske ledelse. Dette fikk en skuffet Thamilselvan til å uttrykke et behov for politiske konsultasjoner innenfor LTTE-ledelsen før eventuelle nye forhandlingsrunder. Dermed ble samarbeidsdrøftingene løftet opp på høyt politisk nivå på begge sider, til tross for den eksplisitte intensjonen om å unngå en slik politisering.

Årsaken til denne politiseringen ligger i at ethvert samarbeid med LTTE er svært kontroversielt for regjeringen, fordi det bidrar til å legitimere LTTE som en politisk aktør med territoriell kontroll og en statslignende struktur i store områder i nordøst og fordi det bidrar til å institusjonalisere en maktdeling mellom regjeringen og LTTE. Den nåværende regjeringsskoalisjonen oppstod som en strategisk allianse for regjeringsmakt der det viktigste samlingspunktet var motstanden mot den tidligere regjeringen og spesielt mot den anerkjennelsen og maktbasen som LTTE oppnådde gjennom våpenhvileavtalen, samtalene om maktdeling basert på føderalisme og forhandlingene om en interim administrasjon i nordøst. Dette er en svak politisk plattform for en regjeringsskoalisjon, men utgjør en formidabel barriere i forhold til fredsprosessen. Selv om SLFP nok er villig til å imøtekomme noen av LTTEs krav, er det lite sannsynlig at regjeringsskoalisjonen med JVP overlever en anerkjennelse av LTTE som en legitim politisk aktør og likeverdig forhandlingspart. Derfor er det at den nåværende regjeringsperioden har vært preget av uthalinger i forhold til å sette i gang nye fredsforhandlinger med LTTE og problemer med å få til et praktisk samarbeid om tsunaminødhjelp. Den samme dynamikken ligger bak den kampanjen som har vært ført mot LTTE i ulike internasjonale sammenhenger de siste månedene, der siktemålet har vært å gjenskepe bildet av LTTE som en terroristorganisasjon med ansvar for omfattende brudd på menneskerettighetene og på våpenhvileavtalen i Sri Lanka. Dette utfordrer forståelsen som er skapt gjennom fredsprosessen av LTTE som en statsbærende politisk bevegelse med stor legitimitet blant tamiler og betydelig evne til internasjonalt diplomati. Når det i tillegg har skjedd en økning i væpnede konfrontasjoner og politiske drap, virker det lite sannsynlig at det vil komme en snarlig utvikling fra nødhjelp til en revitalisert fredsprosess i Sri Lanka. Konsekvensen av dette er at en hardt prøvet sivilbefolkning, som nå er blitt rammet av langvarig borgerkrig så vel som tsunamikatastrofen, må fortsette å eksistere under svært vanskelige levekår til tross for løfter om massiv internasjonal bistand til nødhjelp og gjenoppbygging. •

Kanapathipillai Sivarajah ble født på Sri Lanka i 1945 og reiste fra sin varme hjemby til iskalde Nord-Norge i 1972. Hans samfunnsengasjement viste seg raskt få år etter hans ankomst til Norge, i løpet av kort tid var han aktiv på politiske arena. Han har i dag vært aktivt medlem av RV i flere år og har vært folkevalgt representant i Troms fylkesting og i Tromsø kommunestyre. I årene 1980-86 tok han fiskerikandidatsstudiet ved Universitetet i Tromsø, og siden har han arbeidet som rådgiver ved Fiskeridirektoratet i Tromsø. I den siste tiden har han trappet ned de politiske aktivitetene i Norge og bruker tid og krefter på rehabilitering og utvikling av fiskerinæringen nordøst på Sri Lanka. NOTAM fikk gleden av å føre en interessant og lærerik samtale med denne mannen.

En samfunnsengasjert mann fra Tromsø

Kan du fortelle om ditt engasjement innen fiskerisektoren på Sri Lanka?

Jeg er hele tiden opptatt av utvikling innen fiskeri og havbruksnæringen i nordøst Sri Lanka. Nordøst har 60 % av øyas kystlinje og dermed et stort potensial for utvikling av kystfiske, havfiske og havbruk. Fiskere og kystbefolkningen i nordøst har opplevd store ødelgelser gjennom 20 års krig. Nå har de også blitt ofre for tsunamien. Man kan si at kystbefolkningen i nordøst har fått sin andre tsunami.

Har du jobbet i nordøst Sri Lanka?

Ja, i fjor var jeg i Kilinochchi i 3 måneder ved Planning and Development Secretariat of LTTE (PDS) og utredet rehabilitering og utvikling av fiskerisektoren etter krigen. Dette året reiste jeg til Sri Lanka i januar etter tsunamien, og jobbet ved PDS med utredning av tsunamien virkning og forslag til rehabilitering og utvikling av fiskerisektoren. Jeg reiste med et team fra PDS til alle kystdistrikter i nordøst. Det var grufullt å se menneskelig tragedier av så stort omfang.

Hvordan var hjelpearbeidet organisert i disse områdene?

I nordøst hadde TRO (Tamils Rehabilitation Organisation) gjort en kjempeinnsats. TROs arbeid var velorganisert. De var raskt ute med hjelpen, og klarte å organisere alle de tilgjengelige ressursene på en optimal måte. Ved å samarbeide tett med LTTE og den lokale befolkningen klarte de å gjøre et ekstremt effektivt hjelpearbeid. Desverre så jeg lite til hjelpen fra utlandet som ble kanalisert via den Sri Lankesiske regjeringen.

Hva bør gjøres nå?

Nødhjelpsfasen er over. Nå bor folk i midlertidige boliger. Folk må få mulighet til å tjene sine egne penger igjen. TRO har satt i gang et prosjekt som heter "BACK TO WORK – BACK TO SEA". Det kreves mye penger for å skaffe fartøy, motor og redskap. Det neste naturlige steget vil være å bygge markedsmuligheter, isfabrikker, veier, kjølelager osv. for å få den ødelagte fiskeindustrien på bena igjen.

Kan man klare dette uten ekstern hjelp?

Jeg tror ikke at vi kan klare det uten ekstern hjelp. I områder som allerede har vært hardt rammet av den over 20 år lange krigens brutalitet, er det lite eller nesten ingen form for infrastruktur igjen etter tsunamien ødeleggelser. Dette må bygges opp igjen, og vil kreve enorme økonomiske midler.

Hva kan tamiler i Norge gjøre?

Jeg er overbevist om at vi som er så heldige å bo i vesten kan gjøre mye. Først og fremst må vi mobilisere støtte til rehabilitering og utvikling fra enkeltpersoner, organisasjoner, bedrifter og myndigheter. Vi kan også oppfordre organisasjoner, bedrifter og kommuner om å adoptere kystlandsbyer. Fiskeri – og havbruksnæringen har et stort potensiale i hjemlandet. Denne næringen har mulighet å bli hovednæringen for vår nasjon. Etter min mening er det beklagelig at så få tamilske ungdommer her tar høyere utdanning knyttet til fiskeri- og havbruk. Jeg håper at flere ungdommer tar denne utfordringen.

Tsunamiens konsekvenser i Sri Lanka

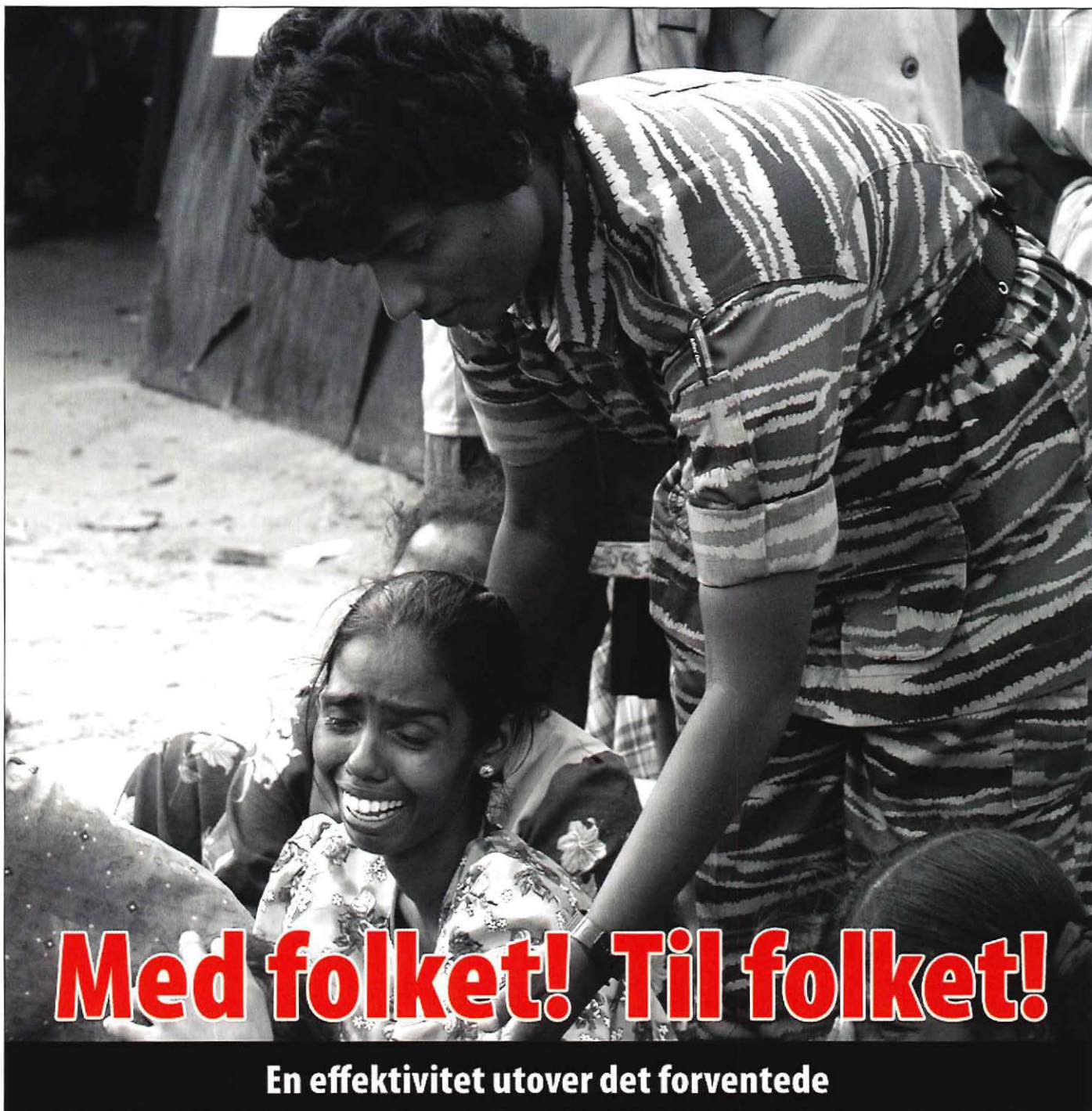

Jordskjelvet utenfor kysten av Sumatra, 26. desember 2004, var det fjerde største i verden siden 1900 og det største på 50 år. Det utløste tsunamien som strømmet med ødeleggende fart mot minst 12 land, den nådde så langt som til Afrikas horn og forårsaket en av verdens verste naturkatastrofer i moderne tid. Det antas at tsunamien har drept 300 000 mennesker. Katastrofens enorme fysiske ødeleggelser beløper seg til mer enn US \$ 7 milliarder. De menneskelige lidelser er ubeskrivelig.

Flodbølgen påførte spesielt store ødeleggelser i fattige fiskerisamfunn langs kysten. På Sri Lanka gikk det hardt utover 12 av øyas 14 kystdistrikter. Tsunamien tok over 31 000 liv, ødela 140 000 hjem, skadet naturens økosystem og infrastrukturen i kystområdene. Totalt er den økonomiske skaden anslått til å være nærmere US \$ 1 milliard. Omtrent 90 000 fiskere er blitt flyttet grunnet tap av hus og hjem. To tredjedeler av landets fiskeflåte som betår av 28 000 fartøy, ble ødelagt. Utstyr som påhengsmotorer, kjølelager, og fiskeredskap ble også ødelagt.

Ødeleggelser i nordøst Sri Lanka etter tsunamien (Hentet fra <http://www.pasttsunami.com>)

Distrikt	Døde	Savnede	Antall flyttet på	Hus ødelagt
Ampara	9351	2207	140560	29097
Batticaloa	2840	1033	69179	15939
Jaffna	1256	1240	33184	6680
Kilinochchi	30	01	1875	3250
Mullaitivu	2771	552	21128	3400
Trincomalee	1076	337	121267	5974
Total	17324	5370	387193	64340

Med folket! Til folket!

En effektivitet utover det forventede

«Alt det som [tigrene] gjorde under krigen, gjorde de for flodbølgen», sier Dr. P. Judyramesh Jeyakumar, som er overlege for kirurgi og mentalhelse på det vesle distriktssykehuset i Kilinochchi. «De var organiserte. De satte opp felt-sykehus, og sørget for å behandle de mest sårede først. Folk ble sendt hit iført bandasjer».

Her følger noen oversatte utdrag fra en artikkel utgitt i bladet Chicago Tribune, 7. januar 2005.

Opprørsgruppen er nå i gang med en snuoperasjon- fra å bruke sine militære krefter på en borgerkrig som har pågått i flere tiår, til å yte bistand til tsunamiofrene. Tigrene, eller Tamil Eelams Frigjøringsstyrer, kontrollerer kystlinjen i nordøst, hvor minst 4300 mennesker omkom 26. desember. De har lenge kjempet for et tamilsk selvstyre her. Gjennom å hjelpe ofrene fra flomkatastrofen, ønsker Tigrene å bevise at de er i stand til å styre sitt eget land og ta hånd om sitt eget folk på en bedre måte enn det regjeringen i Sri Lanka har gjort.

[.....]

Myndighetene på Sri Lanka erkjenner at de trolig var sent ute da de først begynte sendingen av nødhjelp til Tigrenes områder. Likevel hevder enkelte funksjonærer at de imøtekommer kravene fra Tigrenes tjenestemenn, og at de forsøker å sørge for at hjelpen virkelig kommer frem. En lignende samarbeidsvilje er ikke sett siden krigen begynte.

[.....]

Ødeleggelsene i de nordøstlige områdene var enorme. Hele fiskelandsbyer var blitt rasert. Tigrene har allerede utarbeidet to CD'er— én med fotografier som har fått navnet «Flodbølgekatastrofe i Nordøst», den andre inneholder en kortfilm med stemningsskapende musikk, som heter «Naturens vrede og Den Menneskelige Tragedie».

Titler som disse er ikke tilstrekkelig for å fatte. Kropper som ble presset inn i lastebiler, liggende utstrakt på golv, med merkelapper og nummer. De ble begravd i massegraver mens klagende skrik hørtes i nærheten.

Det ligner mye på de omfattende ødeleggelsene i andre hardtrammede deler av Sri Lanka, hvor anslagsvis 30.000 mennesker omkom. Men situasjonen endres snart når krigen gjør det ytterligere komplisert. Magilvagavan Sinnaijaha mistet sin datter i et angrep på en militærleir i 1997. I flodbølgen mistet han sin kone, nok en datter og tre barnebarn.

Dette området virker som et helt annet land. Til og med tidssonen er forskjellig fra resten av Sri Lanka, og er isolert fra verden omkring.

En annen slags krig

I over 20 år har Tigrene kjempet for tamilenes selvstendighet, ved å hevde at de er undertrykt av den Sinhalesisk dominerte regjeringen. For nesten tre år siden erklærte de to partene

våpenhvile, og i fjor begynte man endelig å bringe orden i paktene.

Siden tsunamien inntraff i forrige uke, har Tamiltigrene og myndighetene på Sri Lanka påbegynt en ny type krig. Ikke med våpenbruk, men i verbale former. Staten hevder at alle blir forsøkt likt behandlet. Tamiltigrene mener derimot at de mottar mindre nødhjelp, men at de likevel klarer å distribuere den bedre.

Med den nøyaktigheten som er mulig å få til i et militant regime, har Tamiltigrene satt opp organiserte nødhjelpsleirer, ryddet flere veier og har klart å etablere en slags orden. Til forskjell fra i sør, er det ingen plyndringer her. Det er ingen som står langs veiene og styrter mot enhver bil som måtte stoppe, i den hensikt å tigge mat.

«Alt det som [tigrene] gjorde under krigen, gjorde de for flodbølgen», sier Dr. P. Judyramesh Jeyakumar, som er overlege for kirurgi og mentalhelse på det vesle distriktssykehuset i Kilinochchi. «De var organiserte. De satte opp feltsykehus, og sørget for å behandle de mest sårede først. Folk ble sendt hit iført bandasjer».

Idet flodbølgen rammet, ble Tamiltigrene med den tilhørende Tamilsk Organisasjon for Rehabilitering oppdelt i grupper, før de hastet ned til stranden.

Noen av dem gav pleie til de skadde menneskene, mens andre berget de omkomne. Enkelte bidrog til å sette opp provisoriske flyktningesentre i skoler og hjem. Overlevende fra én enkelt by ble sendt til den samme leiren.

«De plukket oss opp og bar oss i sikkerhet», minnes 12-årige Kabil Frances, som var nødt til å klatre opp i et tre mens flodbølgen herjet. «De gav oss klær, samt te og kjeks på turen.»

De skadde ble brakt til feltsykehus, hvor medisinske team behandlet de verste skadene. Legene festet kjeder med forskjellige farger rundt pasientenes håndledd—rødt for alvorlige skader, gult for moderate, mens grønt betydde lettere skader—før de ble transportert til sykehuset.

[.....]

Utenlandske hjelpearbeidere har fått en varm mottakelse i regionen, dette i motsetning til de utenlandske militære. Fremmedarbeidere i kolonner av lastebiler roste Tigrene for deres effektive innsats, men understreket det veldige behovet for mer bistand.

Kim Barker, Utenrikskorrespondent for Chicago Tribune 07.01.2005

Center for Women's Development and Rehabilitation

CWDR- leder **Sutharsini**, en ivrig og svært aktiv kvinne innenfor det feltet hun brenner for, nemlig å yte hjelp til kvinner og barn

Kvinner og barn uten beskyttelse

Det å være i krig vil være en katastrofal skjebne for ethvert land som blir rammet. Det gjelder ikke kun materialistiske skader, men også skadene folket pådrar seg. Både psykiske og fysiske påkjennelser. Det vil dermed være ekstremt mye å ta tak i om en ønsker å hjelpe i en slik situasjon. At det er mulig å gi den hjelpen om man virkelig ønsker det har CWDR bevist. «Center for Women's Development and Rehabilitation» er en frivillig organisasjon startet i 1991 for å yte hjelp til kvinner og barn på Sri Lanka.

CWDR- leder Sutharsini, en ivrig og svært aktiv kvinne innenfor det feltet hun brenner for, nemlig å yte hjelp til kvinner og barn. Innledningsvis lurte jeg på om Sutharsini kunne

fortelle litt om hva som foregikk av hjelpearbeid i regi CWDR på Sri Lanka.

Vi tar for oss kvinner og barn uten beskyttelse eller omsorg, og gjør så godt vi kan for å kunne gi dem det de trenger av støtte. Det viktigste målet for oss, blir å gi dem en fremtid hvor de kan stole på seg selv, og til slutt stå på egne ben.

Organisasjonen holder til på nordøstlige deler av Sri Lanka.

Sutharsini fortalte videre at organisasjonen hadde fem hjertesaker de jobbet intenst med. Den første av disse kalles Vetrimanai (Victory home), og var en seksjon for psykisk

rammede kvinner. De fleste av kvinnene der var psykisk skadet på grunn av krigens brutale hendelser.

Vi hadde ved starten 99 kvinner her, av disse har 34 blitt friske, men de som ønsker det får fortsette med terapeutiske timer.

Den neste seksjonen var Malarsolai, dette var en seksjon for mødre og barn, som foreløpig bestod av 67 mødre og barn. Hovedhensikten her var å gi barna en utdanning og mødrene en jobb, slik at de på sikt kunne klare seg selv.

Videre hadde de Sentalir Siruvar illam, dette var barnas seksjon. Jeg ble fortalt at det var 175 barn her fra starten, men med triste minner fortalte Sutharsini at det kun var 31 av barna som var igjen etter tsunamien. Resten av barna vet vi enten ikke hvor er, eller har omkommet.

Denne seksjonen, i likhet med mange av de andre, hadde fått en økning av hjelpe trengende etter tsunamien. Senteret hadde klart å ta i mot 68 nye barn, men deres mål var å hjelpe minst 300 til, ettersom nøden var stor blant denne gruppen.

Jeg var allerede mektig imponert over hvor mye de hadde fått til som en frivillig organisasjon. Det måtte mye pågangsmot til for å kunne klare å holde en slik organisasjon med så mange ansvarsfulle oppgaver i gang.

Videre fikk jeg fortalt om Mary illam som var en seksjon for unge kvinner. Her hadde blant annet mange unge kvinner som kom seg bort under fluktsperioder blitt tatt i mot, og senere gjenforent med sine slektninger.

Senteret har også en seksjon for funksjonshemmede og hjerneskadede som de prøvde å hjelpe med tanke på både utdanning og medisinsk støtte, alt etter behov.

I tillegg til disse hertesakene fikk jeg vite at senteret også tilbød forskjellig kurs og undervisning, både innenfor seksjonene og utenom disse. Det ble undervist i data, skredder teknikk, touch program, håndarbeid, treverk hvor de for eksempel lærte å lage forskjellige møbler og lignende. Det fantastisk med programmet var at CWDR fant jobb til nesten alle som fullførte kursene.

Jeg ble fortalt at de også hadde maskin – og motormekanikk kurs for kvinner. Det var visst litt vanskelig å få kvinnene i landsbyene til å melde seg på slike kurs, med tanke på at yrket normalt var mannsdominert. Derimot var det mange som kom og meldte seg på om CWDR brukte ressurser på å informere kvinnene om kurset på forhånd. På denne måten ser mange kvinner en bedre framtid for seg selv. Mange kvinner

hadde allerede fått sitt eget lille verksted hvor de reparerer alt fra motorsykler til symaskiner.

Vi nærmet oss slutten og jeg lurte derfor på hvordan tsunami katastrofen hadde rammet senteret.

Tsunamien har dessverre rammet mange, og den har ikke sett forskjell på verken rike, fattige eller vanskelig stilte. Det har vært en økning av hjelpe trengende og de har heldigvis funnet veien til oss, slik at vi kan støtte. Rundt denne katastrofen har vi prøvd så godt vi kan å sentrere våre ressurser rundt den primære hjelpen som så mange selvfølgelig har trengt.

Sutharsini fortalte meg at det var flere kvinner som var så hjelpeløse av den grunn at de hadde levd ett liv avhengig av mannen, hun håpet kursene ville hjelpe disse kvinnene til å stå på egne ben. Noe som kunne bli vanskelig for mange var barnepass. Ofte ble husets eldste barn holdt igjen fra skolen for å passe de yngre, noe som var svært uheldig med tanke på utdanning. Senteret hae dermed planer om å starte en barnehage ordning.

Til slutt lurte jeg på hva Sutharsini ville si til det norske folk.

Den Sri Lankeiske regjeringen har mottatt støtte fra utlandet, men støtten har likevel ikke nådd fram til de tamilske områdene. Derfor er vi takknemlig for all den støtte vi får fra Norge.

Det var også en del tamiler fra utlandet som støttet organisasjonen. Den tamilske kvinne organisasjonen (TKO) i Norge er en av de støtte organisasjonene.

Organisasjonen ble dannet i år 2000, og kvinnes rettigheter stod i fokus fra starten. Mange tamilske kvinner i Norge er med på å holde seminarer med tema som blant annet kvinne rettigheter, kvinne sykdommer og barneoppdragelse. Samarbeidet mellom tamilske kvinne organisasjonen og CWDR er svært tett. De støtter spesielt barnehjemmet. Samarbeidet har økt ytterligere med tanke på tsunami katastrofen.

Nå som dere ser hvor nyttig deres støtte er, ønsker vi at dere vil fortsette å støtte oss, slik at vi får satt våre videre mål ut i praksis og hjulpet flere.

Svært takknemlig over å ha fått tid til å prate med en så givende kvinne som Sutharsini satt jeg igjen med inntrykket av at det hjalp å bry seg, ha stå på vilje og mot, da kunne en få utrettet det meste.

•

Av **Ravinea Kirupamurthy**

Bokanmeldelse:

War and Peace

Anton Balasingham

Forhandlingenes virkelige sider

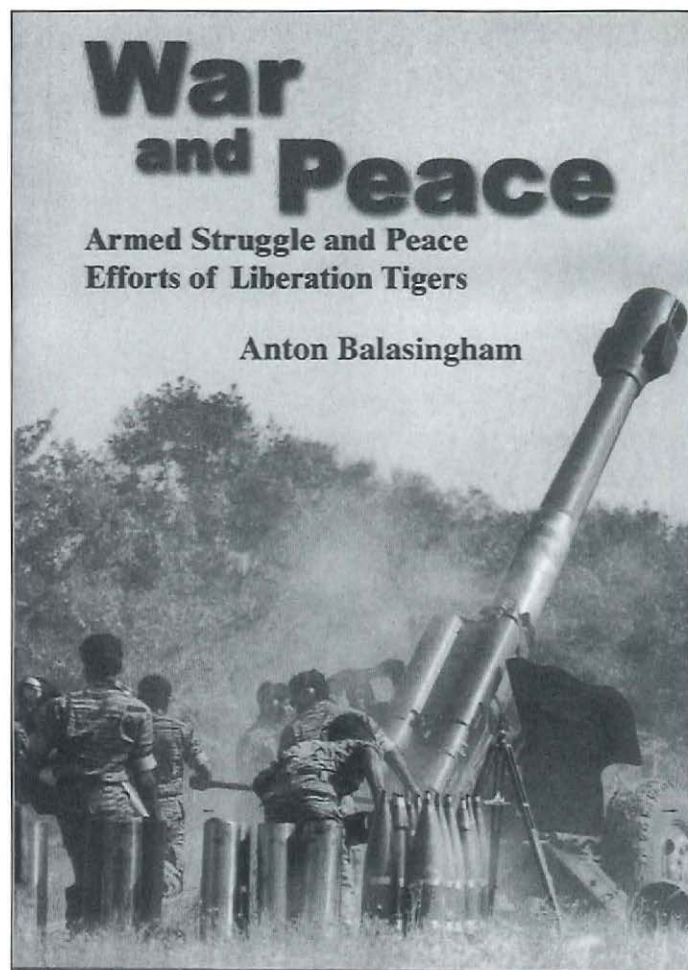
I sin siste bok som ble utgitt i oktober 2004, kommer LTTEs politiske strateg og hovedforhandler, Herr Anton Balasingham, med en kritisk forklaring til alle forsøk på fred som organisasjonen LTTE deltok i, alt fra forhandlingene i Thimpu til de norske forhandlingene av lettere karakter som fant sted nylig. Betydningen av denne omfangsrike utgivelsen, som spenner seg over 500 sider, ligger med sin redegjørelse i en ny rekkevidde når det gjelder hittil ukjent materiell, i tillegg til å gi ny innsikt i tamilenes frigjøringskamp.

I sin nyeste bok, som har fått tittelen 'War and Peace': bidrar Herr Anton Balasingham med en skarpsindig undersøkelse av den svært sammensatte utviklingshistorien bak tamilenes kamp for selvbestemmelsesrett.

Balasingham har vært aktivt engasjert i LTTE sin politikk i 26 år, og er fortsatt ansett av mange som en myndig kommentator av organisasjonens innviklede strid, som både er av politisk og militært omfang.

Den tamilske nasjonalkampen, som har pågått i en periode på 50 år, har hele tiden vært betinget av hvordan tamilene har ytt motstand, samt hvor intens statens undertrykkelse har vært, og har dermed inntatt ulike former.

Ved å ta et overblikk over hele stridens spekter, understreker Balasingham at det var ikke-voldelige kamper på et tidlig stadium som satte i gang ånden av tamilsk nasjonalisme og som dermed mobiliserte det tamilske folk til å danne en felles nasjonal styrke, klar til mothandling mot de undertrykkende statsapparatet på Sri Lanka. Da ikke-voldelige metoder viste

seg å være nytteløse, så Den Tamilske Nasjonalbevegelsen et behov for omforming av organisasjonen, noe som førte til en oppstart og økning av væpnede motstandskampanjer under initiativ av LTTE.

I denne sammenheng presenterer forfatteren en opplysende granskning av organisasjonens tidlige militærhistorie, inntil det radikale «holocaust» i juli 1983. Balasingham vier sågar et lengre kapittel til en analyse av forgreiningene til den indiske innblanding i Sri Lanka og den svært viktige rollen LTTE spilte under denne turbulente perioden mellom 1983-1990. Med grunnlag i hans egne erfaringer, forklarer Balasingham i kritiske vendinger hvordan LTTE deltok i alle anstrengelser for å skape fred, fra forhandlingene i Thimpu til de nylige forhandlingene med Norge.

Boken koster 200kr og kan kjøpes fra: Det tamilske samordningsutvalget, Postboks 1699, Vika, 0110 Oslo

E-post: tcc@broadpark.no •

Philominammah George

Til minne om den norsktamilske hjelpearbeideren

Tamilsk Ressurs- og veiledningssenter (TRVS), avdeling Bergen som driver det tamilske **Annai Poopathy** kultursenteret har opprettet et eget minnefond for **Philominammah George** (63) som omkom i flomkatastrofen på Sri Lanka.

har vært morsmållærer i Bergen kommune i 16 år og var en frontfigur i det tamilske samfunnet, særlig i Bergen. Hun har vært opptatt av de tamilske barnas utvikling på skolene i Bergen og var en sentral skikkelse i det katolske miljøet i Bergen. Hun var en av initiativtakerne for å opprette kultursenteret i Bergen. Hun var høyt elsket av mange og savnet er ubeskrivelig.

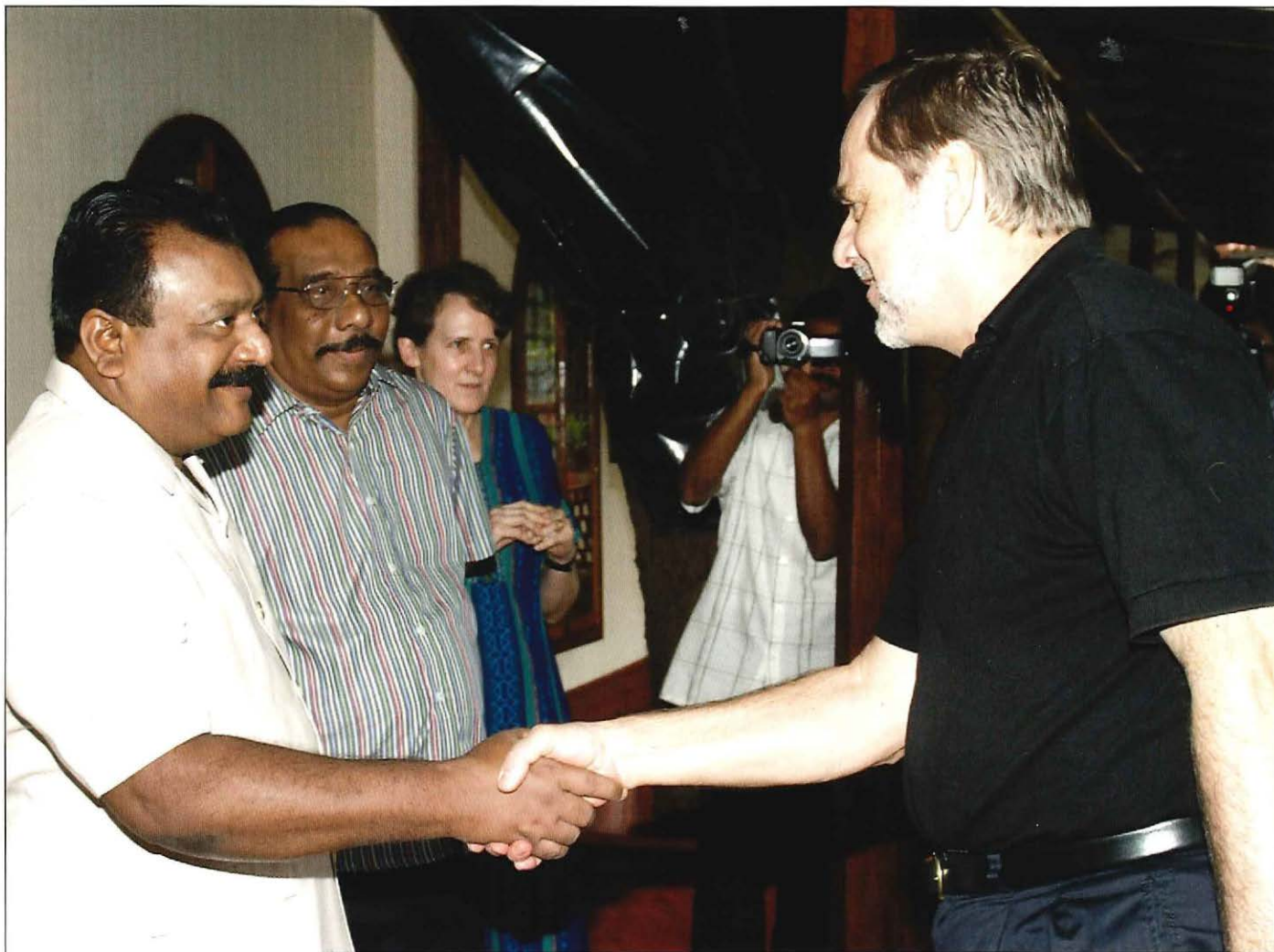
Philominammah George pensjonerte seg tidlig og forlot sine barn og barnebarn i Bergen for å hjelpe krigsrammede, foreldreløse barn som er på **Kantharooban Arivuchcholay**, et barnehjem i byen Mullaithivu nordøst, på Sri Lanka.

Midler fra Philominammah George minnefondet vil bli brukt til å hjelpe barna på Kantharooban Arivuchcholay.

Bidrag kan sendes til **Philominammah George minnefond**

Bankkonto: 0539 334 8242

•

Maktbalansen

Oppskriften til en rettferdig fred på Sri Lanka

En langvarig fred etter en krig kan sikres dersom den er basert på militær maktbalanse. Den tre år lange avtalen om våpenhvile (CFA) på Sri Lanka, har så langt ikke klart å opprettholde maktbalansen mellom den sri lankeiske regjeringen (GoSL) og De Tamilske Frigjøringsstigerne (LTTE). Kan denne maktbalansen bli gjenvunnet eller kompensert for i annen form før det er for sent?

Selv om en norsk tilrettelagt våpenhvileavtale (CFA) på Sørøya Sri Lanka bidro til å stoppe krigen mellom den sri lankeske statens (GoSL) militærapparat og De Tamilske Frigjøringsstignene (LTTE) i februar 2002, har fredsprosessen som etterfulgte CFA- avtalen ikke klart å bringe fram nødvendige resultater innen forventet tid.

Tre lange år uten konkrete resultater har passert. Det sri lankeske fredstoget er i ferd med å forlate sin siste stasjon.

Det er vanligvis gjennombrudd underveis i prosessen som leder kursen videre i en positiv retning. Men i Sri Lankas fredsprosess er det ikke slike resultater som har bidratt til å opprettholde CFA- avtalen mellom GoSL og LTTE.

Når det gjelder CFA- avtalen, var det imidlertid en rekke «tragedier» underveis som etter hvert har gitt denne pakten et forlenget liv. Man må benytte enhver anledning effektivt før man opplever at toget passerer siste holdeplass.

Den siste stasjonen i vår analogi er behovet for et samarbeid i gjenoppbyggingen av områdene i nord- øst som ble hardest rammet av flodbølgen.

Samtidig som den har gitt et forlenget liv til CFA, har tsunamien på den annen side tydelig understreket at «kjøreplanen for fred» ikke lenger skal bli fordreid uten å etterlate konkrete, varige resultater.

Sri Lankas «fredsprosess» befinner seg i en kritisk fase i disse dager. Milepælresultater er viktigere nå enn aldri før.

Dersom man kaster et kort tilbakeblikk på de realiteter som førte til den tre år lange prosessen mot våpenhvile (CFA), og selve overlevelsen av denne pakten, vil man fort innse noen grunnleggende sannheter som er nødvendige for at en «kjøreplan» skal kunne lykkes.

Den primære sannheten er maktbalansen mellom begge parter i våpenhvileavtalen CFA.

Krigsperioden

Det internasjonale «statlige» samfunnet, som naturlig nok «må» respektere allerede eksisterende landegrenser med sine diplomatiske og demokratiske begrensninger, har ikke evnet å sette en meningsfull stopper for den årtier lange krigen.

Colombos «statlig terrorisme» ble ikke stoppet.

Den internasjonale «trenden» med å definere ikke-statlige krigsførende aktører som såkalte terrorister, gav heller ikke legitimitet til frigjøringskamp.

Selv om et fåtall organisasjoner faktisk tok hensyn til menneskerettigheter, var det ingen som likevel var i stand til å ta hånd om grunnleggende folkerett. Den mest åpenbare av menneskerettighetene må nødvendigvis være folkets rett til å definere sin egen skjebne, retten til selvbestemmelse.

Tamilene ble etterlatt til sin egen skjebne av det internasjonale samfunnet.

En overraskende krigsføringssevne — om ikke en overnaturlig krigsføring eller et mirakel — måtte til for at tamilene skulle vinne kampen.

Ifølge vestlige militære eksperter, var dette en totalt umulig oppgave for en folkegruppe uten internasjonale forbindelser i en stadig mer ufordelaktig internasjonal atmosfære for ikke-statlige krigsførende aktører.

Sri Lanka er ei øy og det var ikke vanskelig for Colombo å isolere tamilske områder i nord-øst fullstendig uten kontakt med omverdenen. En av verdens hardeste blokader ble innført i Sri Lanka.

Tamilenes væpnede frihetskamp ble således bedømt av eksperter som mente at den kommer til å bli på linje med Biafra (Ibo folket som holder til sørøst i Nigeria førte en frigjøringskamp på slutten av 60 tallet. Etter Ibo-folkets nederlag ble Biafra gjeninnlemmet i Nigeria i 1970).

Men, til tross for dette klarte LTTE denne umulige militære utfordringen.

En CFA- avtale mellom GoSL og LTTE ble etablert idet en maktbalanse mellom begge parter ble oppnådd.

Vestlige militære eksperter er i dag stadig på studieturer til Sri Lanka.

Våpenhvile og fredsprosess

Folkets lengsel for fred, sikkerhet og behovet for økonomisk vekst ble reflektert i valgsløfter i 2001 og en opposisjonsallianse med lovende valgsløfter om fred vant valget i sør.

LTTE som hadde nådd en militær-maktbalanse med Colombo erklærte ensidige våpenhvile i desember 2001.

Norge ble invitert av begge parter, som tilrettelegger i forhandlinger, noe som førte til en internasjonalisering av konflikten.

Selv om Norge har en tydelig definert rolle som tilrettelegger i Sri Lankas fredsprosess, har landet også funksjon som prosessleder.

Militæret i Colombo, som forholder seg tilsynelatende helt uberørt av interne konflikter i politiske partier, har systematisk styrket seg med eksternt hjelp (Bilde: Tamilnet)

CFA- avtalen er bygget på en militær maktbalanse mellom to parter, GoSL og LTTE. Denne maktbalansen er av grunnleggende betydning for at våpenhvileavtalen CFA skal kunne overleve.

Det internasjonale samfunnet, i regi av prosessleder Norge, har imidlertid ikke klart å fortsatt opprettholde denne maktbalansen ved å utøve press på Colombo på en tilfredsstillende måte.

Norge måtte til og med trekke seg fra forhandlinger da President Chandrika Kumaratunge overtok makten fra regjeringsalliansen til Ranil Wikramasinghe, som representerte UNP.

Norge ble igjen involvert som tilrettelegger. Men det førte heller ikke til noen konkrete resultater i prosessen, ettersom det ikke finnes en samlet enighet blant regjeringspartiene i å føre konstruktive forhandlinger.

Ekstrem sinhalesisk buddhistisk nasjonalisme på fremmarsj

Ekstrem sinhalesisk buddhistisk nasjonalisme på fremmarsj i Sør-Sri Lanka under en fordreiet 3 år lang våpenhvile uten fred og krig. På bildet blir et lokalt produsert norsk flagg brent av ekstremister som er motstandere av forhandlinger. [Bilde: TamilNet]

Nok en gang greide ikke det internasjonale «statlige» samfunnet å utøve press på en tilfredsstillende måte, i likhet med hvordan det ble feilet under krigsperioden.

I Colombo begynte historien med verbal ekstremisme å gjenta seg.

En treg prosess med manglende internasjonalt press førte til oppblomstringen av ekstremistiske nasjonalistiske partier i Colombo.

Sinhalesisk ultra-nasjonalisme gjennom den 3 år lange prosessen har klart å vokse fram i form for ekstremistiske partier som JVP og JHU med fiendtlige holdninger mot forhandlinger, samt anti-vestlige holdninger.

For å komplisere saken videre, er det stadig personlige makt- konflikter både innad i partiene og partier imellom i Colombo.

LTTEs leder Pirabhakaran varslet i november 2004 at LTTE vil bli nødt til å heller fortsette med væpnet kamp, fremfor en resultatløs prosess som vil bli utnyttet fullt ut av GoSL til sin fordel.

Maktbalansen ødelegges

Militæret i Colombo, som forholder seg tilsynelatende helt uberørt av interne konflikter i politiske partier, har systematisk styrket seg med ekstern hjelp.

GoSL har som statlig aktør anledning til å styrke seg selv militært med statlig budsjett, diplomatiske og militære relasjoner med statlige aktører utenfra. Colombo ble i så måte styrket med ressurser som kan skaffes til veie fra et internasjonalt nettverk. Dette ble referert som «International Safety Net» i medier.

GoSL- statsapparatet kan til sin fordel spille videre på internasjonale relasjoner til andre statlige aktører, som baserer seg på regionale og internasjonale maktinteresser.

Sri Lankas utenriksminister, Laksman Kadirgamar, har gjort enorme forsøk på å vinne enten India, USA eller Kina på sin side.

Sri Lankas militære, som i dag påstår åpent at de har blitt sterkere og at motstanderen har blitt svakere med et internt problem i øst, blir anklaget for å føre en skjult krig ved å bruke paramilitære grupperinger i øst. Etter CFA- avtalen skulle paramilitære grupperinger avvæpnes av det sri lankeske militære.

I motsetning til GoSL, er LTTE sin styrke (tamilenes styrke), fullstendig utviklet med egne ressurser. Den tamilske styrken ble opprettholdt og viderestyrket først og fremst ved strategisk og taktisk krigføring.

Det er meget lite militær ressurstilførsel til LTTE under perioden med våpenhvile.

GoSL har styrket sine militære krefter, med det til følge at maktbalansen allerede er blitt påvirket.

Anti-vestlige holdninger og ekstremistiske nasjonalistiske partier har fått økt innflytelse i sør. Politiske ledere som er opptatt av sin makt i regjerende periode har begynt å vurdere krig for å styrke sin posisjon.

Dette ble tydelig synliggjort i medier i etterkant av tsunami-tragedien, i motsetning til hva man kunne forvente av humanitære tiltak etter en lignende katastrofe.

Selv om LTTE har godkjent fellesmekanismen for rettferdig fordeling av bistand, som er utarbeidet av Norge, har GoSL ennå ikke gitt sin fulle aksept.

Maktbalansen må gjenskapes

EU og andre nøytrale aktører har en sentral rolle i å holde maktbalansen på øya Sri Lanka i sjakk og snu situasjonen i en positiv retning.

Dette må skje raskt før GoSL får sjansen til å oppleve en kraftig vekst i fredsperioden. Situasjonen vil ellers resultere i en langvarig krig mellom partene så fort tsunami- effekten begynner å avta.

På hvilken måte andre statlige aktører velger å kjøre sine relasjoner og samarbeid med GoSL i fredsperioden, har dermed stor betydning for hvordan maktbalansen mellom begge parter påvirkes.

Tamilene må bli styrket enten militært eller diplomatisk. Det første kan være vanskelig, men det siste er absolutt mulig dersom nøytrale internasjonale aktører begynner å gi diplomatisk anerkjennelse til LTTE.

LTTE har også vist en solid vilje til fredsinitiativ, og demonstrert politisk, til tross for tap organisasjonen har lidd under våpenhvilen.

Under siste valg fikk LTTE demokratisk anerkjennelse fra tamilene, og fikk mandat som en solid representant for det tamilske folket.

Nøytrale aktører må på banen i tide og oppmuntre til å gi legitimitet til LTTE slik at den diplomatiske styrken og anerkjennelsen LTTE får blir kompensert for det militære overtaket til GoSL, samt bidrar til å oppnå nødvendig maktbalanse. For ikke bare kan CFA fortsette, men også kan forhandlinger komme i gang, og befolkningen kan virkelig oppleve følelsen av fred.

Dersom man mislykkes i å få LTTE til å skaffe nødvendig diplomatisk styrke, og i å balansere det skjeve maktforholdet, vil prosessen svekkes betydelig.

Den eneste måten forhandlingene virkelig kan komme i gang på, er ved å gjenopprette maktbalansen før det er for sent.

Selv om man klarer å etablere en fellesmekanisme for gjenoppbygging av områdene som ble rammet av flodbølgen, vil denne ikke klare å overleve uten at en form for maktbalanse blir oppnådd igjen.

Av **V. Nilavan**

•

Forkortelser

MoU : Memorandum of Understanding

LTTE : Liberation Tigers of Tamil Eelam

GoSL : Government of Sri Lanka

CFA : Ceasefire Agreement

TRO : Tamils Rehabilitation Organisation

TECH : The Economic Consultancy House

NGO : Non-Governmental Organisation

INGO : International Non-Governmental Organisation

ISGA : Interim Self Governing Authority

NTHO : Norsk Tamilsk Helseorganisasjon

UPFA : United People Freedom Alliance

JVP : Janatha Vimukthi Perumana

TNA : Tamil National Alliance

JHU : Jathika Hele Urmaya

SLFP : Sri Lanka Freedom Party

Statssekretær **Leiv Lunde**

Det er ingen fremgang med hensyn til en endelig fredsavtale

Det er viktig å sørge for at det ikke oppstår et urettferdig skille i behandlingen av de som er rammet av krigen og de som er rammet av tsunamien sier Statssekretær. Her følger svarene på noen spørsmål Notam stilte Statssekretær Leiv Lunde fra utviklingspolitisk ledelse.

Hvordan vil du beskrive situasjonen på Sri Lanka etter tsunamien?

Tsunamien har ført til enorme ødeleggelser og store lidelser. Men vi har også sett en svært stor vilje til å hjelpe fra mange hold, både lokalt og internasjonalt. Umiddelbart etter katastrofen var det et bredt samarbeid lokalt, på tvers av de ulike etniske gruppene. Det er nå viktig å sørge for at dette samarbeidet følges opp, og at man får til en koordinert innsats som er lydhør overfor folks ønsker og behov, og som når ut til alle på en rettferdig måte.

Ut i fra din kjennskap til forholdene på Sri Lanka, hvor realistisk er det å kanalisere all hjelp gjennom regjeringen?

Norge har kanalisert nesten halvparten av tsunami-milliarden gjennom ulike FN-organisasjoner. Vi har også øremerket over 100 millioner kroner til et flergiverfond, i påvente av at myndighetene og LTTE blir enige om en samarbeidsavtale for gjenoppbyggingen i nord og øst. I tillegg gir Norge støtte til norske og lokale frivillige organisasjoner, inkludert TRO (Tamil Rehabilitation Organisation), det sivile samfunn og næringslivet.

Alle som vil ha støtte fra Norge må arbeide på en måte som respekterer myndighetenes ansvar for å koordinere innsatsen. Dette kan best gjøres av lokale myndigheter, som er nærmere menneskene som er berørt, og som vil ta hensyn til de politiske realitetene i hvert distrikt. De sentrale myndighetene har også et ansvar for å sikre at all støtte utenfra blir fordelt rettferdig og etter behov.

På grunn av konflikten mellom Sri Lankas myndigheter og De tamilske tigrene (LTTE) er det avgjørende å få til en avtale mellom partene om samarbeid om bistanden til de tsunami-rammede områdene i nord og øst.

Norge er aktiv med å få til en enighet mellom regjeringen og LTTE på spørsmålet om fordeling av bistand til flodbølgerammede områder på Sri Lanka. Hva var det som var utfordrende i det arbeidet?

Partene har vært villige til å legge politiske og militære spørsmål til side og har vist stor vilje til å etablere et praktisk samarbeid om bistand til de rammede områdene. Men det er klart at et slikt samarbeid mellom det som inntil noen få år siden var krigførende parter, ikke er lett. Likevel understreker vi hvor viktig det er å få en samarbeidsavtale på plass om kort tid. Det vil være særlig viktig for å få hjelp inn i alle de rammede områdene i nord og øst, og for at den internasjonale

bistanden skal kunne ha en positiv effekt på sikt i de rammede områdene.

Hvordan sammenligner du hjelp til Sri Lanka som var rammet av krig før flodbølgen, i forhold til en del andre land?

I tillegg til pengestøtten som er gitt til FNs organisasjoner i forbindelse med deres hjelpearbeid i alle tsunami-rammede land, prioriterer Norge direkte støtte til Sri Lanka og Aceh-provinsen i Indonesia. Begge var sterkt preget av konflikt før katastrofen. At våpenhvileavtalen på Sri Lanka respekteres av partene, har vært til stor hjelp for den umiddelbare hjelpeinnsatsen. Sikkerhetssituasjonen og spenningsnivået vil ha store konsekvenser for det mer langsiktige gjenoppbyggingsarbeidet, spesielt øst og nord i landet. Enhver bevegelse i retning av bedre samarbeid mellom partene vil gjøre arbeidet lettere og være til stor fordel for de som er rammet.

Hva er deres prioriterte mål når det gjelder langsiktig bistand til ofrene etter flodbølgen på Sri Lanka?

Prioriterte mål for norsk langsiktig bistand til ofrene er å bidra i gjenoppbygging av de områder som er berørt av flodbølgekatastrofen. Dette vil i første omgang gjelde gjenoppbygging av fiskerinæringen gjennom reparasjon av båter og annen bistand til fiskeribefolkningen, gjenoppbygging og reparasjon av ødelagte skoler og templer samt støtte til næringsutvikling. Som nevnt vil en vesentlig del av den norske innsatsen bli kanalisert via norske, internasjonale og lokale frivillige organisasjoner samt via FN-organisasjonene. Også støtte til gjenoppbygging av infrastruktur vil bli prioritert, fortrinnsvis gjennom norsk bidrag til et internasjonalt flergiverfond «trust fund». Det langsiktige arbeidet må også ta hensyn til at det i nord og øst er svært mange som er hardt rammet av mangeårig krig. Det er viktig å sørge for at det ikke oppstår et urettferdig skille i behandlingen av de som er rammet av krigen og de som er rammet av tsunamien.

Veldig mange internfordrevne flyktninger er også rammet av denne flodbølgen. Deres primære mål er å vende tilbake til sine hus og hjem som er okkupert av det militære. Hvordan ser dere på denne problematikken etter mangeårig fredsarbeid på Sri Lanka?

Myndighetene på Sri Lanka og mange internasjonale og lokale organisasjoner jobber hardt for å hjelpe de allerede fordrevne som er rammet av naturkatastrofen. Alle umiddelbare behov, som husly, mat, vann og medisiner, synes å være imøtekommet. Men det vil selvsagt ta noe tid før alle kan flytte inn i nye hus. Når det gjelder hjemvending til de militære høysikkerhetssonene, er dette et spørsmål som bare kan løses

Det viktigste elementet i fredsprosessen i Sri Lanka nå er våpenhvileavtalen. Det er viktig å opprettholde og styrke denne. Selv om det har vært mange mindre brudd på avtalen, har det ikke vært større militære offensiver på over tre år. Dersom vi sammenligner med situasjonen før våpenhvilen trådte i kraft, er det ingen tvil om at tusenvis av liv er spart. Det ville være positivt for våpenhvileavtalen om partene møttes for å diskutere implementering. Ellers må jeg desverre si at selve fredsprosessen står stille.

gjennom fredsforhandlinger. Men det er uten tvil et svært viktig spørsmål. Det er selvsagt også viktig at vi i innsatsen for de tsunami-rammede ikke glemmer at svært mange krigsrammede fortsatt har behov for internasjonal hjelp.

Fredsprosessen på Sri Lanka har ikke gjort noen bemerkelsesverdig fremskritt i de siste månedene, og det var nært ved et sammenbrudd like før flodbølgen rammet landet. Det ble spekulert i om denne nasjonalkatastrofen ville bringe partene nærmere hverandre. Hva er Norges inntrykk, tre måneder etter katastrofen?

Katastrofen rammet både singalesere, tamiler og muslimer. I den første tiden var det mange eksempler på at de ulike gruppene hjalp hverandre. Det er mange rørende historier om hvordan regjeringens soldater ofret liv og lemmer for å hjelpe tamilene i Jaffna, eller om hvordan LTTE og deres organisasjoner hjalp singalesere og muslimer på østkysten. Utfordringen fremover blir å bygge videre på dette samarbeidet og å øke forståelsen mellom de ulike folkegruppene.

Norge har arbeidet intenst med partene i konflikten i Sudan, og en avtale mellom partene er i boks. Hva er den største forskjellen mellom fredsarbeidet i Sudan og på Sri Lanka?

Det er naturligvis ulik nasjonal og internasjonal kontekst rundt og historie bak de to konfliktene og fredsprosessene. Det er også klart at fredsprosessen i Sudan har kommet lenger. En av de største konkrete forskjellene mellom fredsarbeidet i Sudan og Sri Lanka er oppsettet av selve fredsprosessene. Når det gjelder Sudan, er alle Sudans naboland meglere i fredsprosessen gjennom IGADs forhandlingssekretariat, med direkte støtte og involvering fra USA, FN, AU, Storbritannia og andre. I Sri Lanka er bare Norge upartisk tilrettelegger for fredsprosessen, etter anmodning fra Sri Lankas myndigheter og LTTE, samtidig som det internasjonale samfunnet gir sterk støtte til fredsprosessen og tilretteleggingen. To viktig fellespremisser i begge prosessene er at partene har innsett at en varig løsning på konflikten bare kan oppnås gjennom forhan-

dlinger, ikke militært, og at begge vil måtte være forberedt på å jobbe hardt over lang tid for å skape virkelig fred.

Hvordan betegner du tilstanden til den norskstøttede fredsprosessen akkurat nå?

Det viktigste elementet i fredsprosessen i Sri Lanka nå er våpenhvileavtalen. Det er viktig å opprettholde og styrke denne. Selv om det har vært mange mindre brudd på avtalen, har det ikke vært større militære offensiver på over tre år. Dersom vi sammenligner med situasjonen før våpenhvilen trådte i kraft, er det ingen tvil om at tusenvis av liv er spart. Det ville være positivt for våpenhvileavtalen om partene møttes for å diskutere implementering. Ellers må jeg desverre si at selve fredsprosessen står stille. Det er ingen fremgang med hensyn til en endelig fredsavtale. Partene har ikke sittet sammen ved forhandlingsbordet på to år. Fra norsk hold blir alt gjort for å bistå partene med å returnere til forhandlinger, etter deres anmodning, men dette har vist seg å være en vanskelig og ikke minst tidkrevende prosess. Det positive er likevel at begge parter, og ikke minst det store flertallet av folk i Sri Lanka, ønsker fred.

Kan du beskrive hovedtrekkene ved norsk bistandspolitikk i forhold til Sri Lanka? Hvor omfattende er hjelpen?

Norsk utviklingssamarbeid med Sri Lanka i konsentreres hovedsakelig om å støtte tiltak som støtter opp om fredsprosessen. To områder er særlig prioritert: Fred og forsoning, inkludert menneskerettigheter og demokratiutvikling, og økonomisk utvikling med sikte på å skape arbeidsplasser. Norsk bistand til Sri Lanka i de tre siste årene har vært på 200-220 millioner kroner per år. Bistandssamarbeidet med Sri Lanka startet i 1978 og har opp gjennom årene i stor grad omfattet distriktsutbygging i tre distrikter: Hambantota, Moneragala og Batticaloa. Også bærekraftig utvikling av sri lankesisk næringsliv har vært et sentralt samarbeidsområde.

•

Hvorfor føler en tamil fra Sri Lanka ydmyket seg hver gang dette flagget blir heiset i anledninger på barnehager og andre arrangementer her i Norge?

Buddhismens «beskytter» løve skulle peke sitt sverd mot minoriteter

**Flagget av et tapt
multikulturelt land**

Et flagg som sier tydelig: «Tamils, be careful!»

Den grønne og oransje fargen på flagget symboliserer henholdsvis den muslimske og tamilske befolkningen i landet.

Løven med sverdet symboliserer den singalesiske befolkningen, og den gule linjen mellom løven og de to fargede linjene viser at disse to gruppene blir «skilt» vekk fra resten av landet.

De får aldri mulighet til å bli en likestilt befolkning som den singalesiske befolkningen.

Den tidligere presidenten D.B. Wijetunge (før Chandrika Kumaratunge) uttalte at flertallet i Sri Lanka er treet, mens minoritetene var de plagsomme buskene.

Løven med sverdet sier tydelig: «Tamils, be careful!».

Dette er ikke bare noe flagget symboliserer, men det gjenspeiler virkeligheten i dagens Sri Lanka.

Utformingen og sammensetningen av symbolene på «nasjonal» flagget ble gjort på en sofistikert etnisk sjåvinistisk design slik at buddhismens «beskytter» løve skulle peke sitt sverd mot minoriteter på en truende måte!

Slik ble Sinhalesiske nasjonalister tilfredstilt på nasjonalflagg!

Derfor føler en tamil fra Sri Lanka ydmyket seg hver gang dette flagget blir heiset i anledninger på barnehager og andre arrangementer også her i Norge.

Flagget i dag representerer et tapt multikulturelt land.

Sri Lanka / ilankai (på tamil)

Kartet (områder som er markert med rød) viser tamilenes hjemland, **Tamil Eelam**. Her ønsker tamilene å bevare sin kultur, sitt språk og sine tradisjoner. De ønsker en fredfull tilværelse hvor alle respekterer hverandre og et sted hvor de kan utvikle seg og sitt område, uten å være et daglig offer for den singalesiske undertrykkelsen. Hvorfor skal dette være så vanskelig å få til?

Websider på nettet

Informasjon om konflikten på Sri Lanka florerer på et ukjent antall websider. Vi har valgt ut noen av de mest informative og troverdige lenkene som finnes i dag. På disse sidene kan du finne svar på de fleste spørsmålene om konflikten, og behov etter tsunami- katastrofen.

<http://www.tamilcanadian.com> En meget innholdsrik side. Godt presentert informasjon om tamilenes historie og kultur. Mye informasjon knyttet til kampen for selvbestemmelsesretten.

www.tamilnet.com En av nettets mest besøkte tamilrelaterte webside. Her får man oppdaterte nyheter knyttet til tamilske saker døgnet rundt.

<http://www.eelam.com> Her finner du detaljer om tamilenes kamp for frihet, analyser samt en del pressemeldinger.

<http://www.eelamweb.com> Mye informasjon om LTTE. I tillegg inneholder den egen side med «Spørsmål og svar» (FAQ) om Tamil Eelam. Ta en titt her, hvis du lurer på noe angående Tamil Eelam.

<http://www.tamilguardian.com> Dette er websiden til en relativt stor avis. Her kan du lese både nettutgaven (i html-format) og originalutgaven (i pdf-format).

<http://www.ltteps.org> Dette er den offisielle websiden til LTTEs fredssekretariat. Her finner man kontinuerlig oppdatert informasjon om fredsforhandlingene og mye annet relatert til den pågående fredsprosessen.

<http://www.sangam.org> Dette er en side som drives av Ilankai Tamil Sangam i USA. Den inneholder en rekke analyser, og flere linker til andre nyttige informasjonssider.

<http://www.troonline.org> TRO – Tamils Rehabilitation Organisation er tamilenes egen hjelpeorganisasjon. På denne siden finner du oppdatert informasjon om organisasjonens aktiviteter og prosjekter.

<http://www.ntho.no> Norsk tamilsk helseorganisasjon(NTHO) ble startet i januar 2003. Behovet for humanitær arbeid innen helse er stort etter den 20 år lange krigen og etter tsunami katastrofen. Mer om organisasjonen finnes på denne websiden.

<http://www.techonnet.org> TECH – The Economic Consultancy House er en NGO i Sri Lanka som jobber med den teknologiske, økonomiske og sosiale utviklingen i de nordlige og sørlige områdene i landet. Mer om organisasjonen og dens prosjekter finnes på websiden.

<http://www.tsunami-trocsc.com> Coordination and support centre - Tsunami Disaster Management Unit, dette er en side som tar for seg fakta og koordineringsinformasjon i forbindelse med arbeidet etter tsunami-katastrofen.

<http://www.srilankatruth.com> Dette er en svært informativ side om hva som virkelig har skjedd i Sri Lanka. Siden gir et historisk tilbakeblikk på menneskerettighetsbruddene og folkemordene som har funnet sted i landet.

<http://www.notam.no> NOTAM- bladets offisielle side. Her kan man lese artikler fra tidligere utgaver og finne lenker til andre web- resurser.

Venter på dagslys!

Flodbølgene mørklegger regionen.
Gigantiske bølger sluker landsbyene.
Ingen kunne forutse katastrofen.

Bølgene.
Hvorfor kom du?
Hvorfor drepte du slektningene våre?

Havets dyp.
Du som var vennen vår og levebrødet vårt.
Danset du for å utslette folkene våre?
Synes du det er rettferdig?
Gjorde det deg tilfreds?
Ble du fornøyd med å utslette menneskeheten?

Havets gudinne.
Hvor var du? Så du ikke?
Hvordan kan du ødelegge oss?
Hvem er døde?
Hvem har overlevd?
Ingen vet.
Vi føler oss maktesløse av å ikke vite.

Drap,
tortur,
krig,
sult...

har frarøvet oss våre liv.
Var ikke de lidelser nok?
I dag har vi i tillegg fått deg...
Vi makter ikke smerten..
Hvor mange led en pinefull død?

Et nyfødt spedbarn klamret seg til mors bryst,
små barn klynget seg til trærne,
Unger klorte seg fast på tak.
Men, til ingen nytte.
Hvor mange liv tok du?
Tar marerittet aldri slutt?
Hvordan skal vi klare dette?
Hvorfor ga du oss denne katastrofen?
Tjue år med krigens flammer – er ikke det nok lidelser?
Vi venter fortsatt på dagslys...
Hvorfor har du mørklagt alt?

Det begynte med en.., to..
og blir flere hundre tusen!
Bølgene stjal de uskyldige liv og våre
Hjarter banker med dem.
Selv om vi er så alt for langt unna
Går vi nå sammen for å redde de liv vi kan.
Å, du store bølge, hvorfor?

Skrevet av : Rooban Sivarajah

Oversatt av : Anton Patrick